

PROFVIDEN

PROFESSIONSHØJSKOLERNES VIDENREGNSKAB OM FORSKNING OG UDVIKLING 2015

Udgivet af

Danske Professionshøjskoler © 2016

Ansvarshavende redaktør

Søren Nedergaard, direktør

Redaktion og produktion

Tobias Høygaard Lindeberg, prodekan, ph.d. Metropol

Thomas Rasmussen, forskningschef DMJX

Signe Nielsen, specialkonsulent UCC

Trine Lolk Haslam, specialkonsulent UCN

David Mayntz, Chef for Forskning og udvikling, VIA

David Erichsen, kommunikationschef

Gitte Bruckner, specialkonsulent

Claus P. B. Hansen, administrator/konsulent

Artikler Marianne Bom og Rie Jerichow, journalister, www.publicer.dk

Fotograf Carsten Lundager

Layout Nylin Grafik

Tryk Lasertryk

Oplag 2.000

NY VIDEN LØFTER UNDERVISNING OG UDDANNELSE

Professionshøjskolesektoren uddanner til professioner og erhverv, hvor modernisering, krav om øget kvalitet og effektivitet løber side om side med stærke idealer og ambitioner på samfundets vegne. Vores nyuddannede skal derfor have både et opdateret, professionelt håndværk på højeste niveau og evne til at kunne skabe, dele og omsætte ny viden til og i praksis. Dette er afgørende for dels at leve op til de forventninger, de nyuddannede møder, dels at være med til at forme de erhverv og professioner, de indtræder i.

Af den grund er professionshøjskolernes forskning og udvikling meget væsentlige aktiviteter, som midler til at styrke såvel grunduddannelser og efter- og videreuddannelser som konsulentytelser mv.

De konkrete eksempler i årets videregnskab har fokus på, hvordan forskning og udvikling bidrager til at udvikle og løfte

praksis, når den nye viden bliver en del af undervisningen og uddannelserne. Et eksempel handler om, hvordan sundhedsprofessionelle bliver bedre til at støtte familier, hvor et familiemedlem rammes af demens. Et andet handler om at udvikle tværprofessionelt undervisningsmateriale, så de offentlige myndigheder og professionelle kan gribe tidligere ind over for vanrøgt af børn, og et tredje handler om at mindske energiforbrug i storcentre og kontorbygninger.

Den borgernære sundhed og det sociale område er eksempler på dele af samfundet, hvor den offentlige service har markant behov for et stærkere fundament af forskningsbaseret viden, der styrker de professionelle og fremmer resultater. En viden der skal udvikles i et integreret samarbejde mellem videninstitutioner og praksis.

Som det også fremgår af videregnskabet er det et kendetegn for

professionshøjskolernes forskning og udvikling, at udgangspunktet er et tæt samarbejde og partnerskaber mellem professionshøjskolernes medarbejdere og studerende, de professionelle på det offentlige og private arbejdsmarked og med andre uddannelses- og forskningsinstitutioner.

Et stadigt tættere samarbejde med eksempelvis universiteterne om forskning og udvikling understreger den gode udvikling mod en fornuftig arbejdsdeling mellem universiteternes om vores forskellige opgaver. Professionshøjskolerne har både sammen og hver for sig etableret faglige miljøer i samarbejde med universiteter, offentlige aftagere og virksomheder, som danner udgangspunkt for forsknings- og udviklingsprojekter.

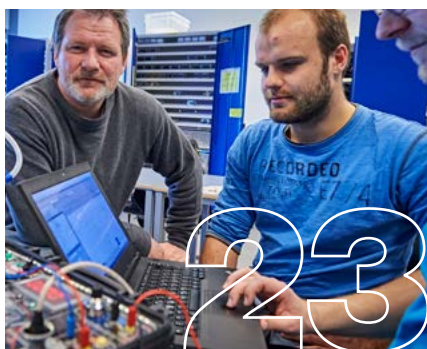

Harald Mikkelsen
Formand Danske Professionshøjskoler

Stefan Hermann (th)
Formand Danske Professionshøjskoler
Forskningspolitiske Udvalg

INDHOLD

06 Tidlig indsats batter for elever i matematikvanskeligheder

Elever med vanskeligheder i matematik rykker markant frem, når de bliver opdaget allerede i 2. klasse og i 12 uger modtager individuel undervisning i en halv time fire gange om ugen. Det har et stort forsknings- og udviklingsprojekt på Professionshøjskolen Metropol og Aarhus Universitet vist. Lærerstudenter har deltaget aktivt i projektet og arbejder nu på at etablere matematikcamps i sommerferien.

11 Skoleledelse rykker fra tro til viden

'Man skal ikke tro, man skal vide.' Det er en talemåde, som også danske skoleledere er opdraget med. Men hvordan bliver man som skoleleder i stand til at lede sin skole målrettet ud fra viden om organisationen frem for ud fra fornemmelser? Det har forsknings- og udviklingsprojektet CALL på Professionshøjskolen UCC et bud på.

14 Ny viden om demensforløb bygger bro i familierne

Når et familiemedlem bliver ramt af demens, kan det let skabe alvorlige konflikter i familien. Resultaterne af tværfaglig forskning på University College Lillebælt giver sundhedsprofessionelle ny viden, som kan hjælpe dem til at støtte familierne tidligt i forløbet og bygge bro mellem uenige parter.

18 Den elektronisk demenskoordinator svarer døgnet rundt

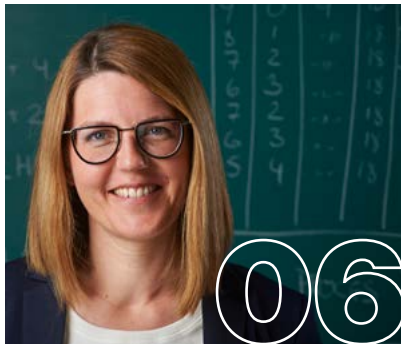
Et forskerteam på VIA University College har sammen med kolleger i Polen og Spanien udviklet en app, der kan hjælpe pårørende til demente med svar og gode råd i svære situationer. Appen er blevet lavet på baggrund af forskning, der klarlagde de pårørendes behov.

20 Når forskning bliver til studieprojekter, som inspirerer til ny forskning

Adjunkt og ph.d. Jeppe Emil Mogensen fra VIA University College i Herning forsker i smarte tekstiler til fremtidens hospitaler. Han bruger aktivt sin forskning i undervisningen af VIA Designs studerende, og omvendt bruger han de studerendes projektresultater som forprojekter i forbindelse med ny forskning, til glæde for begge parter.

22 Ph.d.-afhandling bidrager til bedre uddannelse af sygeplejersker

En ph.d.-afhandling fra Professionshøjskolen UCN leverer input til forbedringer af uddannelsen til sygeplejerske i Danmark og til forståelsen af, hvordan nyuddannede modtages på arbejdspladserne. Konklusionerne fra ph.d.-afhandlingen 'Nyuddannede sygeplejerskers brug af videnskilder i klinisk beslutningstagen' indgik i udviklingen af curriculum i den ny studieordning, der gælder fra 2016.

22 **Stort uudnyttet potentiale for rehabilitering**

Hver tredje gang en borger har brug for professionelles hjælp til at flytte sig, forpasser hjælperne en mulighed for enten at gøre borgeren stærkere eller sikre, at borgeren bevarer flest mulige kræfter. Det viser et studie fra University College Syddanmark, hvor to forskere, fysioterapeuterne Helene Nikolajsen og Charlotte Aagaard Nielsen, observerede 863 såkaldte personforflytninger.

23 **Maskinmesterskolen vil sætte en stopper for energifrås**

Storcentre og kontorbygninger sluger enorme mængder energi og udnytter langt fra de tekniske muligheder, der kunne mindske forbruget. Det vil Maskinmesterskolen København sætte en stopper for i samarbejde med ingeniører og driftspersonale. Fælles uddannelse er et af redskaberne.

26 **Medierne ud til familierne**

De regionale mediehuse kæmper for livet i disse år. Oplagene falder, og de trofaste abonnenter går bort. Regionalaviserne er nødt til at få fat i flere yngre læsere og børnefamilier for at overleve. Fotojournaliststuderende på Danmarks Medie- og Journalisthøjskole deltog i et designantropologisk udviklingsprojekt på Danmarks Medie- og Journalisthøjskole. Se nogle af deres billeder.

30 **Hjælp til bedre liv for børn og unge**

Socialrådgivere har i dag sparsom tid til dialog med de børn og unge, som de skal hjælpe med at komme ud af vanskeligheder, og der findes reelt ingen viden om, hvorvidt samtalerne batter noget. Et forsknings- og udviklingsprojekt på Professionshøjskolen Metropol har som mål at styrke socialrådgivernes muligheder for at føre en vellykket dialog og udføre socialt arbejde, der skaber positiv forandring.

34 **Virkeligheden er det nye pensum**

Hvordan kan vi i fremtiden undgå, at det offentlige alt for sent griber ind over for vanrøgt af børn, som vi for eksempel så det i Tønder- eller Brønderslev-sagen? Det har tre professionshøjskoler sat fokus på og omsat den nye viden til et virkelighedsbaseret, tværprofessionelt undervisningsmateriale.

37 **Videnregnskab 2015**

Danske Professionshøjskoler ønsker at monitorere sektorens resultater inden for forskning og udvikling. Disse opgøres med en række nøgletal, som præsenteres i Videnregnskab 2015.

TIDLIG INDSATS BATTER FOR ELEVER I MATEMATIK-VANSKELIGHEDER

Elever med vanskeligheder i matematik rykker markant frem, når de bliver opdaget allerede i 2. klasse og i 12 uger modtager individuel undervisning i en halv time fire gange om ugen. Det har et stort forsknings- og udviklingsprojekt på Professionshøjskolen Metropol og Aarhus Universitet vist i tæt samarbejde med 41 folkeskoler landet over.

Af Marianne Bom

Det er gået ned ad bakke med de 15-16 åriges matematikfærdigheder siden 2003. Næsten hver femte, danske elev (17 procent) gik i 2012 ud af skolen uden at have opnået såkaldte funktionelle matematikkompetencer. Oversat til almindelig dansk betyder det, at mange unge ikke er i stand til at bruge den smule matematik, de har lært, til noget særligt – hverken i hverdagen, under uddannelsen eller på jobbet.

Manglende kompetencer i matematik er et problem, som skoleledere og lærere er optagede af at gøre noget ved, og mange af dem er nu i gang med det ved hjælp af metoder og materiale udviklet på Metropol og Aarhus Universitet i forsknings- og udviklingsprojektet Tidlig Matematikindsats til Marginalgrupper (TMTM). De første resultater fra forskningsprojektet, der gennemføres som et randomiseret forsøg med kontrolgrupper, viser, at TMTM-metoden virker. Eleverne lærer en masse og får nyt mod på faget.

"De elever, der har modtaget ekstra matematikundervisning som led i projektet, klarer sig efterfølgende markant bedre i vores matematiktest end deres kontrolgruppe," siger projektlederen for TMTM, lektor Pia Beck Tonnesen, fra Institut for Skole og Læring på Metropol.

Kontrolgruppen er de elever, der ikke fik ekstra matematikundervisning, selv om de ved projektets start havde samme

grad af vanskeligheder i matematik som de kammerater, der modtog ekstra undervisning.

Fantastisk opbakning

Interessen på skolerne for at deltage i projektet har været imponerende, mener Pia Beck Tonnesen. Alle 41 tilmeldte skoler har gennemført hele pakken med efteruddannelse af lærere, tests af i alt 2.500 elever, individuel undervisning af udvalgte både højt- og lavtflyvende elever og test igen til sidst.

"Vi satte i gang samtidig med folkeskolereformen, og vi havde regnet med, at nogle af de skoler, der meldte sig, ville falde fra, fordi de var pressede at andre opgaver. Men ikke en eneste skole har meldt fra, og det vidner om, at både ledelse og lærere gerne vil kompetenceudvikling, hvis det er meningsfyldt i forhold til praksis, og hvis lærerne er inddraget i hele processen," siger Pia Beck Tonnesen.

Elever får ny tilgang til matematik

På mange skoler lever den tidlige indsats og metoden videre efter projektets afslutning, fordi konceptet passer til skolernes vilkår. Flere steder har skolerne samtidig erkendt, at metoden er en hjælp i arbejdet med inklusion, dvs. den virker fremmende for, at alle elever kan udfolde og udvikle sig. Inklusion er i disse år en særlig udfordring på skolerne, da mange elever, der tidligere

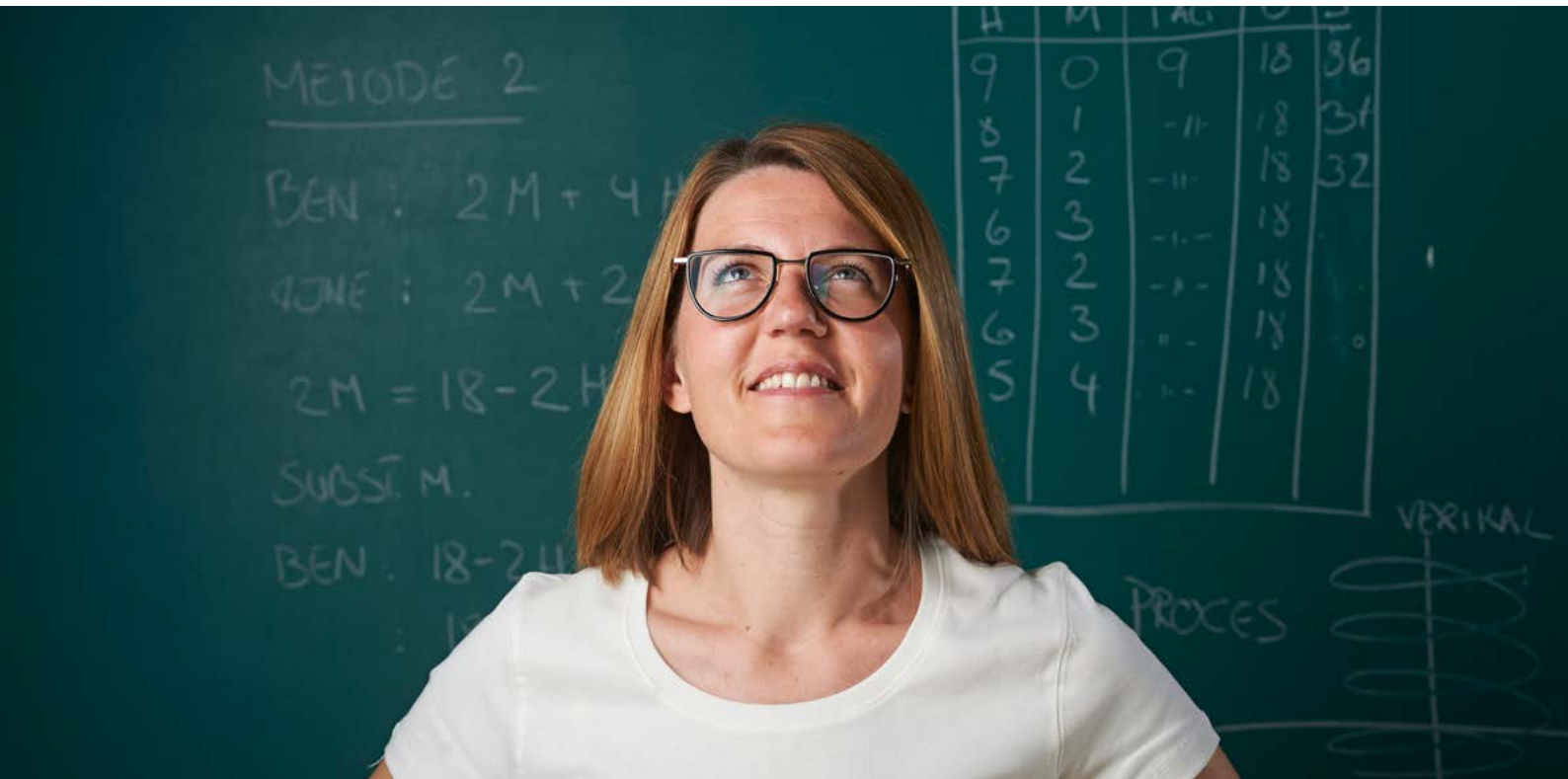
modtog specialundervisning, nu går nu i almindelige klasser.

Der sker noget virkelig positivt med de elever, der havde vanskeligheder i matematik og blev udvalgt til 12 ugers intensiv undervisning. Det melder lærerne tilbage til lederen af projektet, Pia Beck Tonnesen.

"Det er primært elevernes tilgang til faget, der er forandret. De deltager mere. De tror på, at de kan bidrage med noget. Det gælder både de lavtflyvende og de højtflyvende, som før måske holdt sig tilbage i matematik, fordi eleverne ikke troede, de ville blive forstået. Men nu kommer de frem, og det er berigende for dem selv og hele klassen," siger Pia Beck Tonnesen.

De lavtflyvende er efter TMTM-projektet ikke længere lavtflyvende i klasserne. Det er der så nogle andre, der er. Det betyder, at 'bunden' er rykket op. De højtflyvende er også blevet dygtigere, og det er en fordel for hele klassen. Ifølge Pia Beck Tonnesen har undersøgelser vist, at det faglige niveau i hele klassen stiger, når bund og top flytter sig op.

Foreløbig har TMTM-projektet dokumenteret sin værdi på kort sigt. Det virkeligt interessante er ifølge Pia Beck Tonnesen, om eleverne kan holde niveau og gejst oppe hele skoletiden og blive en ny generation af unge danskere med mere styr på matematikken. Det vil være til gavn ikke bare for dem selv, men også for de

virksomheder, der har brug for matematiske og naturvidenskabelige kompetencer for at skabe vækst og arbejdspladser.

En god investering

Successen på langt sigt afhænger i høj grad af, om lærere bliver ved med nysgerrigt at udforske matematiklandskabet sammen med eleverne og fylde 'hullerne' op, når de støder på manglende færdigheder. Hvis det lykkes, er en tidlig, intensiv

indsats i matematik en god investering.

"Det er dyrt her og nu at efteruddanne lærere og undervise intensivt, men det er en god investering, hvis det virker på langt sigt. Tidligere har man jo brugt rigtig mange penge på specialundervisning, som viste sig ikke at have nogen særlig effekt. Set på den baggrund kan TMTM vise sig at være en billig løsning," siger Pia Beck Tonnesen.

Lektor Pia Beck Tonnesen stod i spidsen for projektet, der undersøgte, om der var effekt af at sætte ind over for matematikvanskeligheder i 2.-3. klasse. De lærerstuderende på Metropol blev så inspirerede af at deltage i forskningsprojektet, at de nu på frivillig basis prøver at få en matematik camp op at stå i sommerferien.

Foto: Carsten Lundager

DE STUDERENDE HAR GREBET BOLDEN

Lærerstuderende på Metropol har bakket op om forsknings- og udviklingsprojektet Tidlig Matematikindsats til Marginalgrupper helt fra starten og langt ud over projektets afslutning.

Undervejs i projektet har ca. 20 studerende fungeret som medhjælpere, der for eksempel har foretaget observationer ude i praksis, kodet matematiktest, optaget videoer af den individuelle undervisning af elever og udskrevet interviews med lærere og elever. På den måde har studerende allerede fra det første semester på uddannelsen fået tæt indblik i livet som lærer ude på skolerne.

De studerende har desuden været på samme kursus i TMTM-metoden som

matematiklærerne, og de har deltaget i diverse konferencer og møder i relation til projektet. Alle tager undervisningsfaget matematik.

Tre lærerstuderende har allerede lavet bacheloropgave med udgangspunkt i TMTM. De øvrige medhjælpere laver bachelorprojekt med afsæt i projektets og egne data i 2016. Videofilm af individuel undervisning af TMTM-elever indgår nu i undervisningen i matematik på Metropol, og nogle af de studerende er begyndt at overføre den didaktiske metode fra TMTM til andre fag og undersøge, hvordan det fungerer. Metropol har planer om at udbyde undervisning i TMTM på engelsk på læreruddannelsen med henblik på

international udveksling af viden og erfaring.

Gode matematiklærere er eftertragtede, så nogle TMTM-studerende er allerede tilbudt job eller studiejob på skoler. En gruppe studerende er blevet så engagerede i metoden, at de nu arbejder på at få en uges matematik-camp for skoleelever op at stå i sommerferien. Se www.matematikoen.dk

Uddannede lærere kan læse TMTM som modul på efteruddannelsen 'Pædagogisk diplomuddannelse'. Modulet hedder 'Elever med særlige behov i matematikundervisning'. Det har 28 lærere allerede gjort.

SOFIE FANDT SIN STYRKE

"Det er lidt som om, jeg er på en anden planet. Jeg tænker lidt anderledes om matematik," siger Sofie Flyvholm Mentzel. Hun er en af de 'højtflyvende' elever, der var med i Tidlig Matematikindsats til Marginalgrupper (TMTM) på Katrinedals Skole i Vanløse.

Af Marianne Bom

Sofie Flyvholm Mentzel husker tydeligt, hvordan rejsen ind i matematikken begyndte.

"Det startede med, at jeg fik en kuvert af min matematiklærer. Hun sagde, 'du må ikke åbne den, før du kommer hjem'. Der stod, at jeg var optaget til TMTM, enten fordi jeg havde været en af de bedste eller en af de dårligste til en prøve."

Det er nu mere end ét år siden.

Dengang gik Sofie i 2. klasse. Nu går hun i 3.b. og er en af de elever, der rækker fingeren op mange gange denne onsdag morgen på Katrinedals Skole i Vanløse.

Matematiktimen foregår efter TMTM-metoden som en dialog mellem læreren og eleverne om, hvordan de egentlig bærer sig ad, når de regner et gangestykke som 5×10 ud. Nogle elever siger $5+5+5+5+5+5+5+5+5$. Andre $10+10+10+10+10$, og atter andre tæller 50 kvadrater i et rektangel med 5×10 felter.

Da klassen går i gang med samme type opgaver i matematikbogen, tager det Sofie et øjeblik at lave den første side, mens en flok drenge ved siden af tygger sig langsomt igennem og tæller på fingre undervejs. I dag ved Sofie godt, at hun er en af de 'højtflyvende' elever. Det erkendte hun under TMTM-forløbet, da hun fire dage om ugen 12 uger i træk efter eget udsagn hyggede sig i en halv time med sin lærer med samtaler om matematik.

"Vi arbejdede med matematik på en lidt anden måde, end jeg var vant til. Hun sagde, at jeg var så god til matematik, at hun havde lagt en særlig plan for mig. Men vi nåede den alt for hurtigt, og så fik jeg opgaver fra en bog til 5. klasse," husker Sofie, der altså var tre år "foran" 2. klasses pensum.

"Jeg lærte en hel masse, mens jeg var der (til TMTM-undervisning, red.). Jeg lavede for eksempel tredimensionel tegning på isometrisk papir. I TMTM oplevede jeg en lidt anden dimension end i en almindelig matematikklasse. Det er lidt som om, jeg er på en anden planet. Jeg tænker lidt anderledes om matematik," siger Sofie.

Derfor fokus på 'højtflyvende'

Hvorfor i al verden skal meget dygtige elever som Sofie have særlig undervisning i matematik – de har jo styr på tingene, vil nogle nok spørge. Svaret er ifølge folkene bag TMTM, at de 'højtflyvende' ligesom de 'lavtflyvende' har – eller risikerer at få – vanskeligheder i matematik. De kan komme til at kede sig og stå af undervisningen, eller de kan føle sig ekskluderede, fordi deres erkendelser ikke bliver hørt og forstået. Sofie siger selv, at hun før kedede sig lidt engang i mellem i matematik. Det gør hun sådan set stadig væk, men nu har hun fået en ny måde at tackle det på.

"Det er lidt hyggeligt, at jeg kan hjælpe mine klassekammerater, og hvis det går godt, og vi bliver tidligt færdige, så kan vi nå at lave en lille matematikleg bagefter," siger hun.

TMTM lever videre på skolen

Katrinedals Skole er i dag udvalgt af Københavns Kommune til at være matematikkompetencecenter. Det indebærer, at skolens matematiklærere skal bidrage som konsulenter til, at andre skoler udvikler matematikundervisningen. Skolen har en stærk matematik-tradition, bl.a. med godt samarbejde mellem matematiklærerne på tværs af årgangene. Skolen har på fire

Elever på Katrinedal Skole bliver nu undervist efter metoderne i matematikprojektet, og skolen er blevet kompetencecenter for matematik i Københavns Kommune. Sofie Flyvholm Mentzel var en af de elever, der modtog ekstra undervisning i matematik. Det var hun glad for: "Jeg lærte en hel masse".

Foto: Carsten Lundager

år formået at løfte eleverne ca. halvanden karakter i matematik ved afgangsprøven i 9. klasse, og nu er skolen i gang med at integrere TMTM-metoden i matematikfaget, hvor det er muligt, fortæller skoleleder Karen Leth:

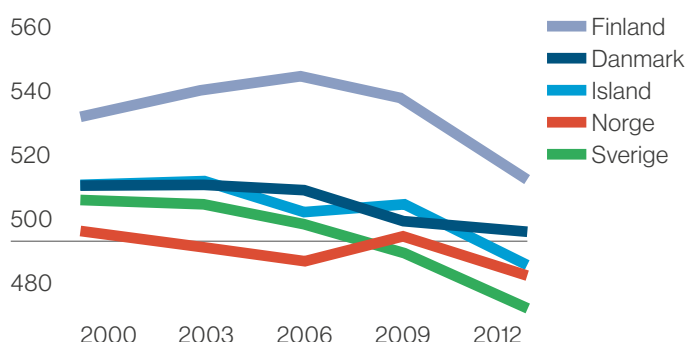
"Min drøm er, at vi i matematik i 2. klasse indfører en pendant til den tidlige indsats, vi har inden for læsning i 1. klasse. Her får alle børn 20 ugers skarp læsetræning, hvor de hele tiden er på et niveau, hvor de skal stå på tæer. Noget tilsvarende kunne vi gøre i matematik i 2. klasse, hvor alle elever så får et kursus, hvor de lærer noget mere sproglig matematik.

DANSKE ELEVER ER BLEVET DÅRLIGERE TIL MATEMATIK

Det er gået ned ad bakke for danske elevers matematikfærdigheder siden 2003. Danske elever på 15-16 år fik 500 point i den seneste PISA-undersøgelse fra 2012 mod 514 i 2003. Siden 2003 er der blevet færre meget dygtige elever og flere elever på de dårligste niveauer, dvs. midtergruppen er blevet mindre. Men danske elever lå i 2012 over OECD-gennemsnittet på 494 og også højere end elever i de andre nordiske lande – på nær Finland.

PISA-undersøgelsen 2012 – nordiske resultater

PISA-undersøgelsen 2012. PISA-programmet (Programme for International Student Assessment) er etableret i et samarbejde blandt regeringer i OECD-medlemslande. Formålet er at måle, hvor godt unge mennesker er forberedt til at møde udfordringerne i informationssamfundet.

TMTM's forskning

Forskningsprojektet gennemføres som et randomiseret forsøg med kontrolgrupper. På hver af de 41 deltagende skoler udvælges fire 'højtflyvende' og fire 'lavtflyvende' elever i 2. klasse tilfældigt blandt de 20 procent dygtigste og 20 procent svageste elever til intensiv undervisning efter TMTM-metoden. Alle elever testes før og efter interventionen for at undersøge, om TMTM-eleverne har oplevet en større progression. Desuden gennemfører Metropol og Aarhus Universitet en række andre studier i forbindelse med TMTM:

- Virker TMTM også på de inkluderede elever, der tidligere ville have fået et specialtilbud uden for den almene skole?
- Hvad karakteriserer de 'højtflyvende', hvordan kan lærerne bedre få øje på dem, og hvordan kan man anbefale matematiklærere at arbejde med dem?
- Hvilken betydning har elevernes oplevelse af deres mestring af matematik for deres tilgang og faglig progression?

TMTM – Tidlig Matematik Indsats til Marginalgrupper

Hvad: Et forsknings- og udviklingsprojekt, som undersøger værdi og effekt af en særlig didaktisk metode sat i værk som tidlig intervention allerede i 2. klasse i forhold til elever i matematikvanskeligheder.

Hvem: Metropol, Danmarks Institut for Pædagogik og Uddannelse v. Aarhus Universitet, 41 skoler i 31 kommuner.

Hvor meget: Projektets samlede budget var på 6,5 millioner kr.: 4,8 millioner kr. fra Egmont Fonden og 1,7 millioner kr. fra Metropol.

Hvornår: Maj 2014 til juni 2016.

Publikationer: Projektet har videnskabelige publikationer på vej og har hidtil bl.a. publiceret følgende:

- "Does the context make a difference? Early intervention programmes as case", artikel og præsentation. Congress of European Research in Mathematics Education, 2015.
- "Low and high achievers in mathematics", abstract og præsentation. Canada International Conference on Education. 2015.
- "Exploring the affective domain in the teaching of mathematics: A qualitative study on students' perspectives on math in the Danish public school (primary education)". "Early math intervention for marginalized students: a mixed method substudy of high achieving students". Artikler og præsentationer. NorSMA International conference, 2015.
- "Assessing young students' attitudes towards mathematics by the use of photo-elicitation interviews – A qualitative study on students' perspectives in a Danish school setting", artikel. DIVA, 2015.

DET SIGER MATEMATIKLÆRERNE

Kristina Larsen, matematiklærer med diplom i 'matematik med særlige behov', TMTM-lærer og koordinator for det kommende matematikkompetencecenter i Københavns Kommune:

"Det var fantastisk at få mulighed for at arbejde én til én med eleverne i TMTM. At se præcist, hvordan jeg skal møde det her barn. Kvaliteten af undervisningen var helt ekstrem høj, og det var spændende at bevæge sig rundt i matematikkens landskab sammen med eleven ud fra den dimension, at vi skulle have en dialog frem for et resultat. Jeg har fået et bedre blik for, hvor vigtig den sproglige dimension er, og det har jeg overført til min klasseundervisning. Nu går jeg højere op i at bede eleverne om at forklare, hvordan de kommer frem til resultaterne. På den måde bliver matematik i højere grad et tankesæt og et sprog end jagten på et resultat, og det øger forståelsen."

Fedt at blive udfordret

Morten Christian Hansen, matematiklærer og TMTM-lærer. Udgående lærer i det kommende matematikkompetencecenter i København, hvor han skal stå for sidemandsoplæring:

"Selv om vi selv synes, at vi gør tingene på en fantastisk måde på skolen, så er det fedt at blive udfordret udefra, og det

blev vi i TMTM. De sagde: Hvad med at prøve at gøre tingene på den her måde, hvor I spørger eleverne: Hvad gjorde du, hvad tænkte du, hvorfor løste du opgaven på den måde? Vi blev helt høje, da vi blev undervist på Metropol. Det var rart at blive bekræftet i, at noget af det, vi allerede havde gang i, var godt. Og nu fik vi udleveret en masse konkrete værktøjer, så vi kunne gøre det endnu bedre. Vi var næsten tosseglatte, da vi i en pause på kurset talte om, hvad vi kunne bruge metoden til. Jeg følte mig som en soldat, der blev udstyret med den bedst tænkelige rygsæk."

Tidlig matematikindsats – projekt og metode

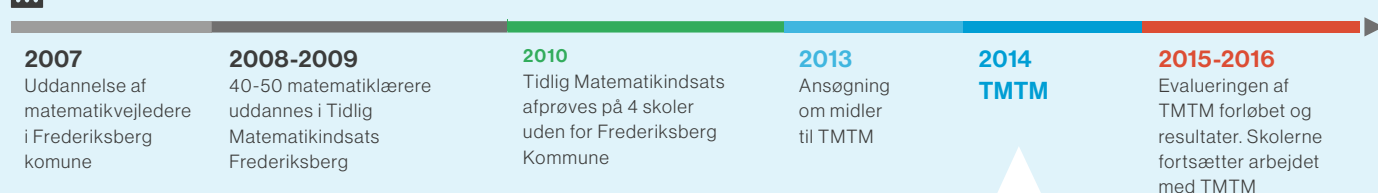
Forsknings- og udviklingsprojektet Tidlig Matematikindsats til Marginalgrupper (TMTM) udspringer af gode erfaringer fra et projekt på Frederiksberg. Her blev 40-50 matematiklærere i 2008-2009 efteruddannet i nye metoder til at undervise 'lavtflyvende' elever i 2. klasse i matematik.

Lærerne på Frederiksberg efterlyste et tydeligt grundlag for didaktikken. Derfor skrev lektor Lena Lindenskov fra Aarhus Universitet og lektor Peter Weng fra Professionshøjskolen Metropol bogen 'Matematikvanskeligheder – tidlig intervention' (Dansk Psykologisk Forlag).

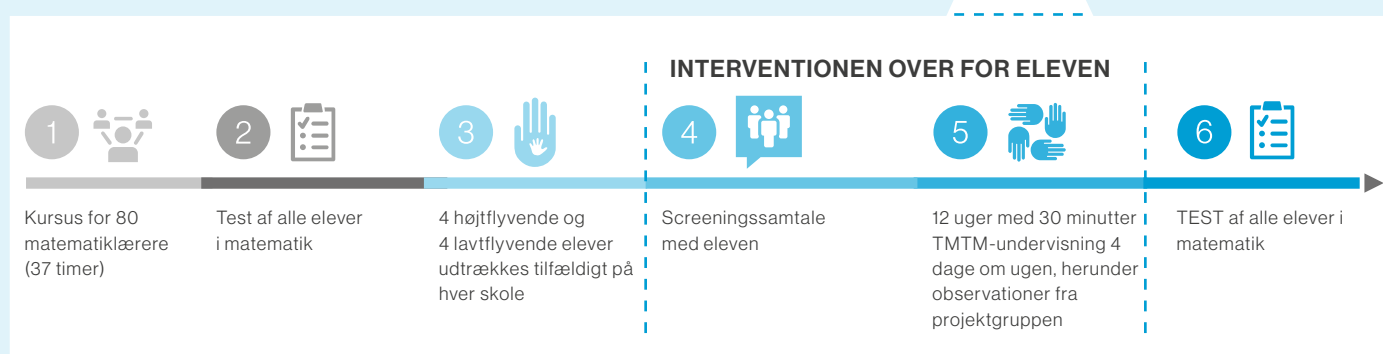
Bogen blev grundlag for efteruddannelsen af 80 lærere i TMTM-projektet – to fra hver deltagende skole – i 2007.

De 80 lærere underviste i alt 250 'højtflyvende' og 'lavtflyvende' elever i 2. klasse i matematik med afsæt i TMTM-metoden. Metoden tager afsæt i dialog om forståelsen af matematiske problemstillinger frem for fokus på færdighedsregning og 'rigtig og forkert'. Undervisningen tager afsæt i elevens stærke kompetencer, hvorefter lærer og elev bevæger sig rundt i 'matematiklandskabet' og udfylder 'regnehuller', dvs. svagere punkter. På opfordring fra matematiklærere har Lena Lindenskov, Peter Weng og Pia Beck Tonnesen i 2016 udgivet bogen 'Matematikvanskeligheder på de ældste klassetrin – kortlægning og undervisning' (Dansk Psykologisk Forlag).

UDVIKLING I TIDLIG MATEMATIKINDSATS

TIDLIG MATEMATIKINDSATS TIL MARGINALGRUPPER (TMTM)

SKOLELEDELSE RYKKER FRA TRO TIL VIDEN

Skoleleder Pernille Wessel på Risingskolen i Odense er ikke længere 'blank' i forhold til medarbejderes syn på organisationen: "Det giver en tryghed og ro, at vi ved, at vi ikke bare leder i blinde i forhold til, hvad vi tænker er rigtigt. Vi bygger på personalets input".

Foto: Carsten Lundager

'Man skal ikke tro, man skal vide.' Det er en talemåde, som også danske skoleledere er opdraget med. Men hvordan bliver man som skoleleder i stand til at lede sin skole målrettet ud fra viden om organisationen frem for ud fra fornemmelser? Det har forsknings- og udviklingsprojektet CALL på Professionshøjskolen UCC et bud på.

Af Marianne Bom

På Risingskolen i Odense har tre pædagogiske ledere, 65 lærere og 22 pædagoger ansvaret for at udstyre 650 elever med viden og færdigheder, så de kan klare sig godt i fremtiden. I spidsen for arbejdet står skoleleder Pernille Wessel. Det er hende, der som dirigent med sikre taktslag skal sørge for, at hele 'orkestret' svinger og leverer på de parametre, som politikerne har fastsat i skolereformen: Eleverne skal lære mere, så Danmark kan klare sig i den globale konkurrence, og de skal trives

bedre for deres egen skyld og for at blive gode samfundsborgere.

Men hvordan ved skoleleder Pernille Wessel, om hvert enkelt lærerteam 'spiller' det bedste, de har lært, og samtidig deler fif, metoder og materialer? Og hvordan kan hun vide, om lærerne og pædagogerne faktisk lykkes med at samarbejde om den understøttende undervisning på tværs af deres faglige kompetencer? Alt sammen – og meget mere – er noget, hun skal vide for at understøtte, at skolens organisation

udvikler sig på de svage punkter, og fastholder sin styrke på de stærke. Forskere og konsulenter på UCC håber, at de med en dansk tilpasning af en udbredt amerikansk metode til ledelse og organisationsudvikling – CALL – har udviklet et redskab, som kan hjælpe Pernille Wessel og mange andre ledere på vej.

Kunsten at kende sin organisation

"Skolerne i Danmark er i rivende udvikling. Der bliver stillet mange krav til, at

de udvikler sig positivt, og der bliver stillet mange nye krav til ledelsen om, at deres organisation leverer læring. Det er ikke længere nok, at lederen er god til administration og drift," siger Søren Hornskov, programleder på UCC. "Mange skoleledere har for lidt systematisk viden om deres professionelle organisation. De savner overblik over det, der sker. Ofte snakker de mere med nogle grupper end med andre, og de mangler viden om, hvilken retning organisationen tager."

Sådan var det også for Pernille Wessel, indtil alle ledere, lærere og pædagoger på skolen i oktober 2015 brugte et par timer på at gennemføre en spørgeundersøgelse med fokus på organisationen. Odense Kommune har sagt ja til i samarbejde med UCC at kvalitetssikre den danske udgave af den amerikanske metode til at opnå

videnbaseret skoleledelse. Efter at have analyseret svarene i samarbejde med forskere og konsulenter fra UCC, nåede ledelsen frem til såkaldte fund. Det vil sige de problemstillinger i organisationen, som var værdifulde og relevante at tage fat på.

"Det var tydeligt for os at se, at dér, hvor vi kunne løfte noget, var ved at lede vores teams på en anden måde. Vi kunne se, at de fungerer meget forskelligt, og at det derfor er forskelligt, hvordan de skal løftes," siger Pernille Wessel, der derefter holdt et personalemøde, hvor det emne var på dagsordenen. Her var det en fordel at kunne referere til, at dialogen om de nye tiltag faktisk tog afsæt i input fra medarbejderne.

"Vi har fået overblik over på hvilke områder, vi skal gøre en ledelsesmæssig indsats, og vi har fået en klarere retning

på vores ledelse. Det giver en tryghed og ro, at vi ved, at vi ikke bare leder i blinde i forhold til, hvad vi tænker er rigtigt. Vi bygger på personalets input," siger Pernille Wessel.

Sammenhæng mellem ledelse og læring

Der vil gå nogle år, før man kan forvente at måle effekten af god, videnbaseret ledelse i form af dygtigere elever.

"Men det er dokumenteret, at der er en sammenhæng mellem skoleledelsens arbejde og elevernes læring, og god ledelse er afhængig af, at ledelsen er godt informeret om sin organisation," siger Søren Hornskov fra UCC, der anbefaler, at skolerne gennemfører spørgeundersøgelsen hvert andet år.

Comprehensive Assessment of Leadership for Learning (CALL)

Hvad: CALL er et forsknings- og udviklingsprojekt, der har til formål at undersøge værdien af at overføre en amerikansk model for videnbaseret skoleledelse til Danmark. Som led i projektet forskes i dansk skoleledelse og -organisation med henblik på at kende og forstå kulturen – blandt andet i sammenligning med amerikansk kultur – samt at bidrage til udvikling af skoleledelse, så ledelsen understøtter maksimal læring hos eleverne.

CALL-modellen indeholder fem domæner, der har positiv betydning for udvikling af produktive læringsfællesskaber for lærere, pædagoger og ledere – og dermed for udvikling af kvalitet i undervisning og elevernes læring.

- Fokus på læring
- Monitorering af undervisning og læring
- Opbygning af professionelle læringsfællesskaber
- Tilvejebringelse og allokering af ressourcer
- Opretholdelse af et trykt og velfungerende læringsmiljø

Hvem: Forskningsprogrammet Ledelse og Organisatorisk Læring på UCC. Videreuddannelsesprogrammet for Ledelse og Organisation på UCC. Odense, Herlev og Greve kommuner. UCC er desuden med i et internationalt netværk, International School Leadership Network, med kapaciteter på bl.a. School of Education, University of Madison-Wisconsin, og Penn State College of Education.

Hvornår: Forår 2014 til december 2016. Herefter fortsat drift af projektets videreuddannelse og konsulentbistand til organisationsudvikling.

Hvor meget: 2,3 millioner kr. finansieret af UCC's bevilling til forskning og udvikling. Desuden 283.000 kr. fra Styrelsen for Forskning og Innovation til aktiviteter i School Leadership Network.

Publikationer:

- CALL-teamet præsenterer på en række konferencer i 2016. Øvrige publikationer:
- "Exploring the Role of Cultural and Policy Context in Distributed Leadership Practices in the US and Denmark". Kelley, C.; Bjerg, Helle; Modeste, Marsha; Hornskov, Søren. NERA, Helsinki, 2016
 - "Translating and Transforming Educational Leadership Across International Contexts: the Comprehensive Assessment of Leadership for Learning". Modeste, Marsha; Bjerg, Helle. AERA, Washington, 2016.
 - "At smage sin egen medicin. Skolelederes arbejde med feedback på egen ledelsespraksis". Hansen, P.; Nørgaard, C., og Bjerg, H. Skolen i morgen nr. 5, februar 2016.
 - "Brug af data i skoleledelse". Hornskov, S.; Bjerg, H.; Nielsen, L.H. UC Viden, 2015 (i review).

LEKTIONSSTUDIER LØFTER UNDERVISNING

Landet over er det i disse år en udfordring for lærere at planlægge og gennemføre undervisningen, så den er rettet ind på læringsmålene for alle elever og lever op til skolereformens intentioner. På den baggrund undersøger forskere ved Professionshøjskolen UCC, om metoden lektionsstudier, der særligt er kendt fra Japan, kan benyttes i en

dansk skolekontekst. Metoden går ud på, at lærere sammen planlægger undervisningen og efterfølgende observerer hinandens undervisning ud fra en nærmere aftalt dagsorden. Projektet 'Lektionsstudier til udvikling af læreres praksis i dansk og matematik' konkluderer, at både matematik- og danskfaget kan opnå kvalitetsløft gennem lektionsstudier.

Men mere forskning er nødvendig for at skabe viden om, hvordan man forløser potentialet i en dansk kontekst. Resultaterne er beskrevet i videnskabelig publicering ved UCC-forskerne Charlotte Krog Skott, Thomas Kaas og Hanne Møller.

Læs mere på www.ucc.dk

KLOGERE PÅ DEMENS

Der er kaffe på kanden og forår i luften denne torsdag eftermiddag i den tætpakkede foredragssal på Hybyhus plejecenter i Fredericia. Hyggelig stemning, selv om anledningen ikke er specielt opmuntrende.

De fremmødte er alle pårørende til demente, der har taget imod demenskonsulenternes invitation til at blive lidt klogere på sygdommen. I dag med særligt fokus på, hvordan man trods de svære udfordringer kan få glæde i livet. Dagens oplægsholder er ergoterapeut og underviser Mette Søndergaard, der drysser godt med menneskelig lune og humor oven på de gode råd. Mødet er et af Fredericia Kommunes mange tiltag for at lette livet for pårørende til demente.

Foto: Carsten Lundager

NY VIDEN OM DEMENSFORLØB BYGGER BRO I FAMILIERNE

Læs side 14

NY VIDEN OM DEMENS- FORLØB BYGGER BRO I FAMILIERNE

“Problemet er stort. Hvis der er 80.000 demente i Danmark, er mindst fire gange så mange berørt af problemet – også selv om man bor 250 km væk”

Laila Busted, lektor, UCL

Når et familiemedlem bliver ramt af demens, kan det let skabe alvorlige konflikter i familien. Resultaterne af en tværfaglig forskning på University College Lillebælt giver sundhedsprofessionelle ny viden, som kan hjælpe dem til at støtte familierne tidligt i forløbet og bygge bro mellem uenige parter. Det tværfagligt forskningsprojekt førte også til en række tværfaglige bacheloropgaver.

Af Rie Jerichow

Det er svært at være tilskuer til, at én, man holder af, langsomt mister sine åndsevner og bliver dement. Og når vedkommende med stor sandsynlighed ændrer personlighed og måske bliver bange, rastløs, paranoid eller ligefrem aggressiv, er det belastende for alle i familien. Hvis man ikke kan blive enige om at tackle situationen, kan man let komme op at tottes.

“Det er også en udfordring for de sundhedsfaglige – især når kommunen kommer ind i forløbet i 11. time eller måske lidt over 12, fordi det hele er gået grueligt galt i familien. Det er utilfredsstillende for alle parter,” fortæller lektor, Laila Busted fra UCL.

I Fredericia Kommune havde man gentagne gange problemet inde på livet og kunne se, at de sundhedsfaglige havde

behov for at blive klædt bedre på for at kunne støtte familierne.

“Der manglede viden om demensforløbet og de pårørendes rolle. Det bad kommunen os om at dykke ned i,” fortæller hun.

Flere fagligheder giver flere nuancer

Forespørgslen førte til det tværfaglige forskningsprojekt ‘Familiens oplevelser og erfaringer med faser i demenssygdomme’ i samarbejde med Fredericia Kommune og Sundhedsuddannelsernes Forskningscenter i University College Lillebælt.

De tre lektorer i projektet, Laila Busted, Trine Holt Clemmensen og Jane Søborg, kom med hver sin baggrund som sygeplejerske, fysioterapeut og ergoterapeut.

UCLs sundhedsuddannelser har som målsætning at inddrage de studerende i forskningsaktiviteterne. “Og da vi alle tre er undervisere, var det naturligt for os at inddrage de studerende i det tværfaglige projektet,” fortæller lektor Laila Busted.

Foto: UCL.

“Det har været unikt for projektet og givet os mulighed for at få flere problemstillinger belyst, og givet os et mere nuanceret billede af de pårørendes oplevelse af, at være pårørende til en dement, siger Laila Busted.

Pårørende til demente i en række familier blev interviewet for at få en beskrivelse af hele demensforløbet, og resultaterne blev valideret af sundhedspersonale fra kommunen. Projektet identificerede tre faser i et demensforløb set ud fra familiens perspektiv:

- små forandringer i hverdagen
- tilpasning til den nye hverdag
- tab af den fælles hverdag

“Men det allervigtigste var, at vi kunne se, at en demenssygdom er et problem,

der berører hele familien på forskellig vis. Man påtager sig forskellige roller, og de resulterer ofte i en konflikt. Rollerne har måske været der, før demensproblematikken kom i spil, men når man har en demensramt i familien, bliver alle konflikter sat på spidsen. Konflikterne kan fortsætte længe efter den demente er død," fortæller hun.

To typer pårørende

Forskerne identificerede to roller som henholdsvis den beskyttende pårørende og den besluttende pårørende. De to typer af pårørende oplever forskellige udfordringer i de tre faser.

"Vi kunne se, at problemerne typisk opstår allerede tidligt i forløbet – typisk fordi de pårørende er uenige om, hvorvidt der overhovedet er noget galt. Den beskyttende er tilbageholdende med at indrømme, at der er noget galt, mens den besluttende tripper for at få det undersøgt. Det samme mønster gentager sig ofte gennem hele demensforløbet," siger Laila Busted.

Mange følelser på spil

Familier kan dog reagere meget forskelligt.

"Det kan gå så galt, at nogle af familierne afleverer deres demensramte på plejehjemmet og derefter næsten ikke orker at beskæftige sig med vedkommende mere.

Andre kan næsten ikke holde ud at overlade deres pårørende til plejehjemmet på grund af dårlig samvittighed. Der er rigtig mange følelser på spil. Og problemet er stort. Hvis der er 80.000 demente i Danmark, er mindst fire gange så mange berørt af problemet – også selv om man bor 250 km væk," fortæller hun.

Projektet identificerede også, hvornår det er nødvendigt, at sundhedsprofessionelle griber ind, og hvordan man som sundhedsprofessionel på en hensigtsmæssig måde kan understøtte familien.

De tre projektmedarbejdere har formidlet projektets resultater for sundhedspersonalet i Fredericia Kommune, og UCL vil inddrage resultater fra projektet i undervisningen på de tre uddannelser.

TRE SKARPE TIL DEMENSKONSULENT JANNE FROST

Af Rie Jerichow

Demenskoordinator Janne Frost fra Fredericia Kommune værdsætter demensforskningen fra UCL, fordi den udspringer af udfordringer i hverdagen. Hun efterlyser endnu mere forskning på menneskelige og bløde områder, der kan gøre de professionelle klogere og hjælpe borgerne til et bedre liv. Foto: Carsten Lundager.

Janne Frost er sygeplejerske og demenskonsulent i Fredericia Kommune. Hun er også tilknyttet byens demenscafé, som en række studerende fra sygeplejerske-, ergoterapeut- og fysioterapeutuddannelsen på University College Lillebælt arbejdede med i tilknytning til forskningsprojektet 'Faser i demens'. Projektet har genereret ny viden, der kan hjælpe sundhedsprofessionelle til at understøtte de familier, som oplever konflikter på grund af sygdommen. Janne Frost møder dagligt kolleger og pårørende til demente, som har alle udfordringerne inde på livet.

Hvorfor er det vigtigt, at professionshøjskolerne sætter fokus på forskning i demens?

"Problemstillinger i den konkrete forskning er hentet lige ud af den hverdag, som vi er midt i. Det er befriende, at nogle har taget vores udfordringer alvorligt og forsket i dem, så vi alle kan blive dygtigere og klogere. Det giver bare så meget mening."

Hvorfor er det tværfaglige samarbejde så afgørende?

"Jeg er stor tilhænger af en tværfaglig tilgang. Jeg har i mange år været med i det gerontopsykiatriske team, hvor jeg har

samarbejdet med læger og psykologer. Jeg har lært meget af dem, og de har lært meget af mig. Med en tværfaglig tilgang bliver vi mere favnende og udvikler både et fælles sprog og os selv. Derfor er det heller ikke tilfældigt, at demenskonsulenterne her i kommunen kommer med hver sin faglighed. Mine kolleger er henholdsvis ergoterapeut og social- og sundhedsassistent, og jeg er sygeplejerske. Forhåbentlig får vi snart en fysioterapeut, pædagog eller socialrådgiver som den fjerde mand. Der er dog den udfordring i det tværfaglige samarbejde, at man både skal lytte og lære af de andre, men ikke glemme sin egen faglighed og spidskompetence."

Kan andre end professionshøjskolerne løfte opgaven med at forske i demens og udfordringerne i forhold til de pårørende?

"Det er oplagt, at professionshøjskolerne påtager sig den opgave. Det meste forskning inden for demens er på det lægelige område og handler om fysiske forhold. Der forskes alt for lidt i de menneskelige og bløde områder. Det kan professionshøjskolerne, som dermed kan hjælpe borgerne til et bedre liv."

NOGET AT TALE OM ØGER LIVSKVALITETEN FOR DEMENTE

Demente mennesker trives bedre, når man bevidst arbejder med at fremkalde deres erindringer. Arbejdet med minderne kan indgå i det sundhedsfaglige arbejde med demente og blandt andet være med til at reducere behovet for medicinering. Det viser resultaterne af et udviklingsprojekt med ansatte på lokale museer og forskere fra University College Sjælland. I første fase af projektet deltog ensomme

ældre mennesker i workshops på Storm P-Museet, hvor de sammen med ansatte udviklede et erindringsmateriale. I næste fase af projektet blev materialet afprøvet på et plejecenter. Her viste det sig, at både mandlige og kvindelige beboere, der ellers ikke havde meget for socialt samvær, lavede op.

I projektets tredje fase blev der udviklet lokalt erindringsmateriale i

samarbejde mellem UCSJ, Museum Lolland Falster og Museum Vestsjælland samt udvalgte plejecentre, hvor studerende fra UCSJ indgik i projektet som led i deres praktik- eller projektføreløb. Projektet har givet de studerende en ny tilgang til arbejdet med erindringer i forhold til mennesker med demens.

Læs mere på ucviden.dk

Fakta om demens i Danmark

- Flere end 80.000 mennesker menes at have en demenssygdom. Heraf har omkring 50.000 Alzheimers sygdom.
- Der konstateres hvert år omkring 7.700 nye tilfælde af demens.
- Op imod 300.000-400.000 danskere er nære pårørende til en person, der lider af en demenssygdom.
- De direkte omkostninger ved demens vurderes at løbe op omkring 24 milliarder kr. om året.
- Demens er den femte hyppigste dødsårsag i Danmark

Kilde: *Nationalt Videnscenter for Demens*

Familiens oplevelser og erfaringer med faser i demenssygdommen

Hvad: Formålet med det tværfaglige forskningsprojekt var at undersøge, hvordan relationerne i de enkelte familier med demens bliver påvirket af demenssygdommen, og om familien oplever faser eller mønstre hen over et demensforløb.

Over en periode på to måneder blev 14 pårørende til demensramte i otte familier interviewet: fem ægtefæller, ni børn og et barnebarn – alle pårørende til diagnosticeret demensramte, der var flyttet på plejehjem.

Der blev identificeret tre faser i et demensforløb, set ud fra familiens perspektiv; små forandringer i hverdagen, tilpasning til den nye hverdag og tab af den fælles hverdag. Projektet viste også, at pårørende typisk påtog sig to forskellige roller: en beskyttende pårørende og en besluttende pårørende. Konflikter i familierne opstod typisk mellem de to roller.

Hvem: Jane Søborg fra Ergoterapeutuddannelsen, Trine Holt Clemmensen fra Fysioterapeutuddannelsen, Laila Mohrsen Busted fra Sygeplejerskeuddannelsen og Poul Bruun fra Sundhedsuddannelsens Forskningscenter ved UCL. Derudover samarbejdede man med Fredericia Kommune.

Hvornår: 2014-2015

Hvor meget: UCL dækkede lønudgiften til de fire forskere. Fredericia Kommune har siden lavet aftale om samfinansiering af et PhD-forløb i forlængelse af projektet.

Publikationer: Der er indsendt en artikel til det internationale tidsskrift *Dementia*. Artiklen er indsendt, men endnu ikke accepteret.

TVÆRFAGLIGT FORSKNINGS- PROJEKT FØRTE TIL TVÆRFAGLIGE BACHELOROPGAVER

Studerende fra sygeplejerske-, fysioterapeut- og ergoterapeutuddannelsen på University College Lillebælt har været knyttet til forskningsprojektet 'Familiens oplevelser og erfaringer med faser i demenssygdomme'. De har udnyttet viden fra projektet til deres egne tværfaglige bacheloropgaver. "Et af målene for vores sundhedsuddannelser er at inddrage de studerende i forskningsaktiviteter. Og da vi alle tre er undervisere, var det naturligt for os at inddrage de studerende i det tværfaglige projektet. Det giver så god mening," siger en af forskerne bag projektet, lektor Laila Busted fra UCL. Læs her om de studerendes udbytte:

'Sammen fik vi øje på andre tilgange'

Lea Marie Kruse, fysioterapeut hos Neuroenhed Nord, Frederikshavn. Skrev bacheloropgave i et tværfagligt samarbejde med blandt andre sygeplejerske

Pia Buhl Kristensen. Begge evaluerede udbyttet for brugerne af Demenscaféen i Fredericia Kommune med særligt fokus på de pårørende.

"Det har været rigtigt spændende at skrive bacheloropgave med en tværfaglig tilgang. Som fysioterapeuter er vi naturligt meget fokuseret på den fysiske aktivitet, men da vi i det tværfaglige samarbejde med sygeplejerskerne diskuterede problemstillingerne i projektet, fik vi sammen øje på andre tilgange. Dertil kommer, at vi fik en rigtig god sparring med vores vejledere, som var med i forskningsprojektet, og derfor kendte stoffet og baggrunden godt.

Det betød meget, at vi arbejdede med et projekt, som nogen "ude i virkeligheden" havde brug for. Man får en helt anden interesse og tilknytning til projektet, når man møder de mennesker, der står med udfordringerne til hverdag, og når man virkelig kan føle på de pårørende, hvor vigtigt det er.

Det var ikke bare et projekt, vi selv havde fundet på. Der var jo faktisk lavet forudgående undersøgelser, der viste, at der var et reelt problem og et stort behov. Det var en kæmpe motivationsfaktor."

'Jeg blev grebet af forskningen og læser nu videre på kandidatniveau'

Kia Laurberg, kandidatstuderende i ergoterapi på Syddansk Universitet. Hendes bacheloropgave var et kvalitativt praksisforsknings-

projekt, om, hvordan demenskonsulenter og frivillige sammen kan udvikle en demenscafé, og hvordan samarbejdet fungerer.

"Da vores vejleder, som var med i forskningsprojektet 'Faser i demens', gav os tilbud om at blive tilkøbt projektet, skulle vi ikke tænke længe over det. Vi syntes, det var en god mulighed, netop fordi vi ville gerne lave et praksisforskningsprojekt, og det var jo lige det, vi fik mulighed for her.

Det betød meget, at vores vejleder selv havde et godt indblik i, hvad det var, vi var i gang med at undersøge. Det er en kæmpe fordel at blive undervist af forskere. Det er inspirerende og giver et større indblik.

Det, at jeg skrev min professionsbachelor på et område, der blev forsket i, gjorde, at jeg selv blev grebet af forskningsdelen, og det bestyrkede mig i, at jeg ville læse videre på kandidatniveau. Nu skal jeg snart til at skrive min specialeopgave på universitetet, og her håber jeg også at blive koblet på et eksternt projekt, hvor jeg kan undersøge noget, der er relevant for projektet."

'I det daglige har jeg glæde af at have arbejdet tværfagligt tidligere'

Pia Buhl Kristensen, sygeplejerske på Psykiatrisk Afdeling, Odense Universitetshospital. Skrev bacheloropgave i et tværfagligt samarbejde med blandt

andre fysioterapeut Lea Marie Kruse. Begge evaluerede udbyttet for brugerne af Demenscaféen i Fredericia Kommune med særligt fokus på de pårørende.

"Vi havde i forvejen tænkt os at skrive bacheloropgave om demens, og da vi fik et tilbud om at blive knyttet til et tværfagligt forskningsprojekt på UCL, hvor Laila Busted var involveret, kiggede vi på hinanden og sagde ja med det samme. Det fortrød vi ikke.

Det har været meget inspirerende at deltage i projektet og arbejde tværfagligt med forskellige faggrupper. Det giver en mere nuanceret forståelse af et problem, når man også kan anskue det fra andres synsvinkler. Dertil kommer, at vi har haft glæde af at diskutere den videnskabelige metode med forskerne og de andre studerende. Det kan man selvfølgelig læse sig til i en bog – men der kommer mange flere vinkler med i en samtale.

Nu, hvor jeg er færdig sygeplejerske, kan jeg mærke, at jeg i det daglige har glæde af at have arbejdet tværfagligt tidligere. På min afdeling betyder det for eksempel meget, at jeg forstår ergoterapeuternes faglighed."

DEN ELEKTRONISKE DEMENSKOORDINATOR SVARER DØGNET RUNDT

Et forskerteam på VIA University College har sammen med kolleger i Polen og Spanien udviklet en app, der kan hjælpe pårørende til demente med svar og gode råd i svære situationer. Appen er blevet lavet på baggrund af en forskning, der klarlagde de pårørendes behov. En række undervisere har bidraget til forskningen og bidrager til at sprede viden på uddannelserne.

Af Rie Jerichow

*Det er afgørende, at de studerende lærer at håndtere de nye velfærds-
teknologiske løsninger som UnderstAID, påpeger docent, cand.scient.
Rikke Gregersen fra forskningscentret VIA Aldring og Demens.
Foto: Carsten Lundager.*

Pårørende til demente har ofte et hårdt liv. Og ud over den krævende opgave at være tæt på et dement familiemedlem, har mange risiko for selv at blive syge. Ifølge Nationalt Videnscenter for Demens forekommer egentlige depressioner to til tre gange hyppigere hos pårørende til demente end normalt. De går også oftere til lægen og tager mere receptpligtig medicin end normalt.

Kommunerne har støttesystemer for pårørende til demente – blandt andet gennem kommunernes demenskoordinatorer eller konsulenter. Men mange pårørende føler sig alligevel ofte overladt til sig selv, og det kan være svært at komme i kontakt med en travl demenskoordinator med tidsbegrænset åbningstid. Desuden har de pårørende tit svært ved at komme hjemmefra og kan derfor ikke benytte kommunens andre tilbud.

Velfærdsteknologisk løsning kan være en støtte

EU satte fokus på problemet i det treårige forskningsprojekt 'UnderstAID' med deltagere fra Spanien, Polen og Danmark. VIA University College har været koordinator for det samlede projekt, og derudover har Skanderborg Kommune, den danske virksomhed Sekoia og Alzheimerforeningen deltaget som partnere.

Forskningsprojektet resulterede i en app – en it-plattform, der bedst kan beskrives som en elektronisk demenskoordinator. UnderstAID-appen er i dag tilgængelig for testbrugere, og man arbejder for øjeblikket på at indgå alliancer med forskellige projektpartnere for at se, om produktet kan kommerialiseres.

"Hensigten er, at UnderstAID skal aflaste de pårørende – dels ved at give dem adgang til 'førstehjælp' i akutte situationer og dels ved at klæde dem bedre på til at mestre deres nye livssituation. Plattformen kan give den pårørende gode råd. Her kan man lære om, hvordan man kan tackle svære situationer – for eksempel hvis ægtefællen med demens har en aggressiv eller uforståelig adfærd, eller hvordan den pårørende kan mestre sin egen stress. Projektet ligger meget fint i tråd med vores ambitioner om at inddrage velfærdsteknologiske løsninger som et redskab til at lette livet i hverdagen for familier, der er udfordret af en sygdom som demens," fortæller Rikke Gregersen, docent, ph.d. og demensfaglig forskningsleder ved forskningscentret VIA Aldring & Demens.

Engagerede undervisere spreder viden

Projektet har rummet en praktisk, innovativ

produktudviklingsdel og en forskningsmæssig afdækning af de pårørendes livssituation og behov. Her har adskillige undervisere fra forskellige sundhedsfaglige uddannelser og efter- og videreuddannelse i VIA bidraget i forbindelse med interviews af pårørende og ved udarbejdelse af publikationer og tekster til platformen.

"På den måde har vi fået engageret en række undervisere, som bidrager til at sprede viden på uddannelserne," siger hun. Materialet fra UnderstAID kan fremover indgå i undervisningen."

"De studerende skal være i stand til at håndtere de nye velfærdsteknologiske løsninger i de situationer, hvor der er behov for det, så de som færdiguddannede kan rådgive bredt om tilbud til de pårørende, som de møder i hverdagen," siger Rikke Gregersen.

Velegnet til social networking

Lisbeth Hyldegaard, der er udviklings- og demenskonsulent i Skanderborg Kommune, har undervejs i forløbet været med til afprøve appen. Hun tror, at mange pårørende til demente kunne have gavn af den.

"Ideen er rigtig god. Appen kan ikke stå alene, og vi afskaffer jo ikke demenskoordinatorerne ude i kommunerne, men den kan blive et godt supplement. Vi kan fornemme, at de pårørende til demente i den tidlige fase – især de yngre – faktisk gerne vil passe sig selv og helst ikke vil have så meget kontakt til kommunen. Her er appen meget velegnet," fortæller hun.

Appen er også velegnet som socialt kommunikationsmiddel.

"De pårørende, som vi havde kontakt til i evalueringsfasen, gav udtryk for, at de gennem denne app kunne netværke med andre i samme situation. Det er ikke så let at finde ligestillede, men med appen kan de knytte kontakter til andre i samme situation, hvis de for eksempel har lyst til at rejse. Det er ikke et problem at rejse med demente, men det kræver, at rejsedeltagerne har forståelse for situationen og for eksempel kan holde øje, mens man er på toilettet. Ved hjælp af appen kan to par finde sammen og støtte hinanden," fortæller Lisbeth Hyldegaard.

UnderstAID: a platform that helps informal caregivers to understand and aid their demented relatives

Hvad: EU-projektet havde til formål at lave en læringsdifferentieret, digital platform til pårørende til mennesker med demens på baggrund af en interviewundersøgelse med 120 pårørende i Spanien, Polen og Danmark. Plattformen skal bidrage til at øge pårørendes forståelse, tryghed og handlemuligheder i dagligdagen for derved, at lette hverdagslivet med demens i familien.

Hvem: I Danmark: VIA University College med den koordinerende rolle, den danske virksomhed Sekoia, Alzheimerforeningen og Skanderborg Kommune. I Spanien: The Centre of Supercomputing of Galicia, Balidea Consulting and Programming, The Gerontological Complex La Milagrosa, UDP. I Polen: Poznan University of Medical Science, Ortopedyczno-Rehabilitacyjny Szpital Kliniczny nr 4 im. W. Degi.

Hvornår: 2013-2016. Officielt afsluttet 15. april 2016.

Hvor: Projektet kostede 11 millioner – finansieret gennem EU's 'The Ambient Assisted Living Joint Programme'.

Publikationer: Forskningsprojektet har været publiceret i en række videnskabelige tidsskrifter – herunder:

- "UnderstAID – A platform that helps informal caregivers to understand and aid their demented relatives". *Alzheimer's & Dementia: The Journal of the Alzheimer's Association*, 2014.
- "Predictors of caregiving satisfaction in informal caregivers of people with dementia". *Archives of Gerontology and Geriatrics*, 2015.
- "Correlation between depression and burden observed in informal caregivers of people suffering from dementia with time spent on caregiving and dementia severity". *European Review for Medical and Pharmacological Sciences*, 2016.

UnderstAID-plattformen er endnu ikke offentlig tilgængelig, men det er tanken, at den for fremtiden skal indgå i undervisningen. Foto: Carsten Lundager.

NÅR FORSKNING BLIVER TIL STUDIEPROJEKTER, SOM INSPIRERER TIL NY FORSKNING

Adjunkt og ph.d. Jeppe Emil Mogensen fra VIA University College i Herning forsker i smarte tekstiler til fremtidens hospitaler. Han bruger aktivt sin forskning i undervisningen af VIA Designs studerende, og omvendt bruger han de studerendes projektresultater som forprojekter i forbindelse med ny forskning. Til glæde for begge parter.

Af Rie Jerichow

Adjunkt og ph.d. Jeppe Emil Mogensen fra VIA Design i Herning tilrettelægger sin undervisning, så de studerende får mulighed for at udfolde nogle af de udfordringer, han selv har identificeret i sin forskning. Foto: Carsten Lundager.

Hospitaler skal gøre mennesker raske. Ikke mere syge. Derfor har man i årevis arbejdet på at udvikle så hygiejniske materialer som muligt for at give bakterier og virus svære livsbetingelser. Det er ofte sket på bekostning af det behagelige og rare. Sådan behøver det ikke at være.

Adjunkt og ph.d. Jeppe Emil Mogensen fra VIA Design i Herning forsker i 'intelligente tekstiler', der gør det lettere at indrette hospitaler, så de bliver funktionelle og hygiejniske – men samtidig mere behagelige og hjemlige. Hans forskning viser, at opholdsrum på hospitaler med smarte tekstiler kan lokke flere indlagte patienter op af sygesengen. Det har en gavnlig virkning på både helbredet og psyken.

Jeppe Emil Mogensen fortæller her, hvordan han bruger sin forskning i undervisningen af kommende materialeingeniører i faget 'Materials Science & Product Design', og hvordan deres projekter inspirerer ham til nye forskningsprojekter.

Hvordan inddrager du de studerende i din forskning?

»Når de studerende arbejder med et projekt som for eksempel 'funktionelle overflader', giver jeg dem først et overblik over dét, jeg ved fra min forskning i de senere år. Over hvilke problemstillinger, der er særlige for overfladernes anvendelse, og hvilke materialer, der er til rådighed.

Vi laver så et projektemne, hvor de studerende får mulighed for at udfolde nogle af de udfordringer, som jeg selv har identificeret i min forskning. Det kan for eksempel være, at bakterier på tekstiler kan overleve rigtigt længe, eller at der er forskel på de forskellige former for overfladers evne til at afvise vand og smuds. Men hvilken overflade er bedst, hvad er holdbarheden, og hvilke testmetoder, kan

man bruge. Det indgår alt sammen i de studerendes laboratoriestudier.

De studerendes arbejde kan ikke direkte indgå i min forskning, fordi de har en eksperimenterende tilgang i deres studieprojekter, mens jeg metodisk har en anden forskningstilgang, men nogle af deres spørgsmål og idéer inspirerer mig til ny forskning.»

Hvorfor er processen vigtig for de studerende?

»Når de studerende arbejder på denne måde, er der meget lighed med den virkelighed, de møder, når de som færdiguddannede ingeniører skal finde de bedste svar på, hvordan en virksomhed kan komme videre i sit udviklingsarbejde. Helt parallelt får de også her en opgave, hvor resultatet ikke er givet på forhånd. Og når jeg som lærer ikke kender svaret på forhånd, begrænser jeg ikke deres nysgerrighed og måde at arbejde med materialeteknologi på. Det giver dem inspiration og motivation i projektfasen, at de faktisk er med til at skabe noget nyt.»

Hvad vil du opnå med denne form for undervisning?

»For det første kan jeg på denne måde give de studerende interessante opgaver, som ikke bare er studie- eller skuffeprojekter, men hvor de rent faktisk bidrager. Jeg tror, det virker inspirerende, og jeg kan se, at de går til opgaverne med stor interesse.

For det andet er det en oplagt mulighed for os som forskere at få input til vores forskning, som vi ellers ikke ville få. Det kan ikke erstatte den forskning, vi selv laver, men når de studerende arbejder med på sidelinjen, stiller de nye spørgsmål, og det inspirerer os. Det giver også et andet forhold til de studerende, at vi arbejder sammen og sparrer om projekterne.»

Når stof coates på den rigtige måde og bliver til 'smarte tekstiler', bliver det lettere at indrette hospitaler, så de bliver funktionelle og hygiejniske – men samtidig mere behagelige og hjemlige. Forskning viser, at mere hjemlige møbler på hospitaler kan lokke flere indlagte patienter op af sygesengen. Det har en gavnlig virkning på både helbredet og psyken.
Foto: Carsten Lundager.

Hvad er dit succeskriterium i forhold til studerende?

»Det er en fornøjelse, når de studerende senere på uddannelsen arbejder videre på denne måde og med de områder, vi har introduceret dem for. At de ikke er bange for at tage udfordringer op, som der ikke på forhånd findes et svar på, og at de derigennem får vigtige kompetencer, som de kan anvende i de virksomheder, hvor de senere bliver ansat.»

Functional Textiles in Hospital Interiors – An exploratory study of the technical and aesthetic design qualities of interior textiles in hospital design

Hvad: Projektet undersøger designkvaliteterne ved at bruge smarte tekstiler med en rengøringsvenlig overflade i fremtidens hospitalsindretning. Fra et teknisk perspektiv vil de smarte tekstiler bidrage til en bedre hygiejne end traditionelle tekstiler, og med æstetiske kvaliteter kan tekstiler forbedre oplevelsen af det fysiske miljø på sygehuset, der oftest betegnes som klinisk og institutionelt.

Hvem: VIA Design, VIA University College og Institut for Byggeri og Anlæg, Aalborg Universitet.

Hvornår: September 2012 til september 2015.

Hvor meget: Ph.d.-projektet havde et samlet budget på 1.800.000 kr., som var finansieret af Aalborg Universitet, VIA University College og Fabrikant Christian Frederik Madsens Fond.

Publikationer: Forskningsprojektet har været publiceret i en række videnskabelige tidsskrifter og på konferencer – herunder:

- "Functional Textiles in Hospital Interiors: An Exploratory Study of the Technical and Aesthetic Design Qualities of Interior Textiles in Hospital Design". Aalborg Universitetsforlag, PhD Series: Faculty of Engineering and Science, 2015.
- "A microbiological evaluation of SiO₂-coated textiles in hospital interiors: The effect of passive coatings on the cleaning potential of interior textiles". Journal of Industrial Textiles, 2015.
- "Interior design and healing architecture: A mixed-method study on the patients' preferences for interior textiles and textile-based furniture for future hospitals". Proceedings of the 3rd European Conference on Design4Health, 2015.

PH.D.-AFHANDLING BIDRAGER TIL BEDRE UDDANNELSE AF SYGEPLEJERSKER

En ph.d.-afhandling fra Professionshøjskolen UCN leverer input til forbedringer af uddannelsen til sygeplejerske i Danmark og til forståelsen af, hvordan nyuddannede modtages på arbejdspladserne. Konklusionerne fra ph.d.-afhandlingen 'Nyuddannede sygeplejerskers brug af videnskilder i klinisk beslutningstagen' indgik i udviklingen af curriculum i den ny studieordning, der gælder fra 2016.

Ph.d.-afhandlingen er skrevet af lektor og sygeplejerske Siri Lygum Voldbjerg, som ved hjælp af etnografisk metode har undersøgt, hvilke videnskilder nyuddannede sygeplejersker gør brug af, når de træffer beslutninger i klinikken, og hvorfor de gør brug af netop disse kilder. Studiet fandt, at erfarne sygeplejersker er de primære kilder, og at de nyuddannede ofte giver input fra kollegerne forrang frem for viden fra patienter og forskning.

Dette skyldes bl.a., at nyuddannede socialiseres ind i en kultur, hvor de føler sig nødsaget til at gøre, som andre gør. De nyuddannede er tilbageholdne med at reflektere åbent i praksis, fordi de oplever, at spørgsmål anses som tegn på usikkerhed og mangel på kompetence.

Siri Lygum Voldbjerg konkluderer, at uddannelserne bør genoverveje, hvordan de sikrer, at nyuddannede sygeplejersker får den grundlæggende faglige ballast, de har brug for i et højt specialiseret sygehusvæsen, og bliver i stand til at arbejde med en undersøgende og kritisk refleksiv tilgang til kliniske beslutninger. Klinisk praksis bør overveje, hvordan kulturen udvikles, så beslutninger i højere grad og mere eksplicit tages på baggrund af patienters viden, forskningsviden og klinisk ekspertise.

STORT UUDNYTTET POTENTIALE FOR REHABILITERING

Hver tredje gang en borger har brug for professionelles hjælp til at flytte sig, forpasser hjælperne en mulighed for enten at gøre borgeren stærkere eller sikre, at borgeren bevarer flest mulige kræfter. Det viser et studie fra University College Syddanmark, hvor to forskere, fysioterapeuterne Helene Nikolajsen og Charlotte Aagaard Nielsen, observerede 863 såkaldte personforflytninger.

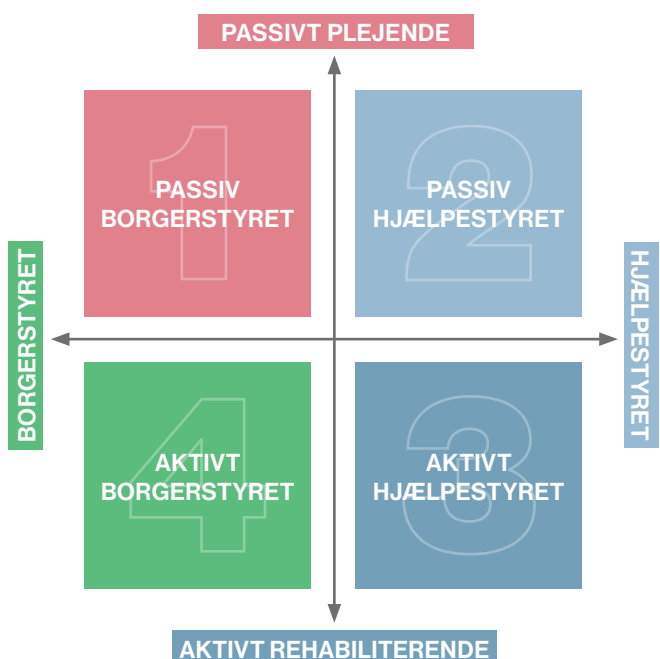
Forskerne har afdækket, at hjælperne – fysioterapeuter, sygeplejersker samt SOSU-hjælpere og -assistenter – i dag ikke arbejder med fælles fagsprog og metode i den situation. Indsatsen sker ud fra en individuel tilgang og vurdering, og det virker ikke fremmende for en målrettet rehabilitering. På den baggrund har forskerne udviklet modellen SUMO Quadrant, som hjælperne kan planlægge indsatsen ud fra med afsæt i fælles begreber. Modellen indgår nu i undervisningen af fysioterapeuter på UCSYD og kan ifølge forskerne med fordel indgå i uddannelse og efteruddannelse af sygeplejersker, SOSU-hjælpere og -assistenter samt pædagoger.

SOSU-hjælpere under uddannelse præsenteres i dag for SUMO Quadrant i et nyt kapitel i deres grundbog, og de to forskere arbejder pt. på at formidle modellen i et fagfællebedømt tidsskrift og på at forske i, hvordan modellen fungerer i praksis.

SUMO Quadrant – et redskab til fremme af rehabilitering

SUMO Quadrant er et redskab, der kan bruges til at fremme rehabilitering, når en borger har brug for hjælp til at flytte sig fysisk. SUMO står for Supported MOBility, som betyder understøttet mobilitet. Kvadrantens lodrette akse går fra "passivt plejende", hvor hjælperen udfører bevægelserne for borgeren, til "aktivt rehabiliterende", hvor

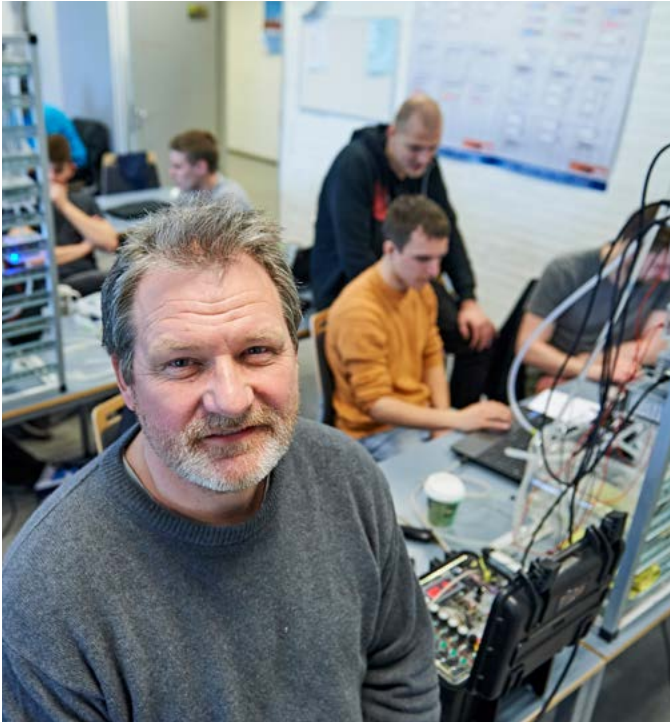
borgeren udfører mest muligt selv. Kvadrantens vandrette akse angiver, hvem der styrer forflytningen; hjælperen eller borgeren. Kvadranten definerer fire kategorier af personforflytninger, som professionelle kan arbejde med.

MASKINMESTERSKOLEN VIL SÆTTE EN STOPPER FOR ENERGIFRÅS

Storcentre og kontorbygninger sluger enorme mængder energi og udnytter langt fra de tekniske muligheder, der kunne mindske forbruget. Det vil Maskinmesterskolen København sætte en stopper for i samarbejde med ingeniører og driftspersonale. Fælles uddannelse er et af redskaberne.

Forskningsleder Arne Jakobsen sammen med studerende på Maskinmesterskolen København, der nu får mulighed for mere målrettet undervisning i energieffektivisering på grund af projektet "Energirigtig drift af det rette indeklima i bygninger".
Foto: Carsten Lundager

“ Vi ønsker at bane vej for, at ingeniører og maskinmestre har en forståelse af helheden og ikke blot hver deres speciale ”

Arne Jakobsen, forskningsleder,
Maskinmesterskolen København

De færreste tænker over det på indkøbs-turen, men faktisk bevæger kunder i et storcenter sig rundt i en kompleks bygning. Ventilationssystemet giver frisk luft. Varme- og kølesystemer holder temperaturen behagelig, og atter andre installationer styrer lys, døre, porte, persiener, parkeringsanlæg, brandalarmer og overvågning.

Alt sammen bruger energi. Alt for meget energi i forhold til, hvad der egentlig er nødvendigt. Faktisk kunne danske storcentre og kontorbygninger reducere energiforbruget med 35 procent ved smartere drift, og det handler om mange ting lige fra simpel udskiftning af pærer til smart samkøring af it-systemer, der styrer indeklimaet, siger forskningsleder Arne Jakobsen fra Maskinmesterskolen København.

"De tekniske muligheder for at reducere energiforbruget har aldrig været bedre. Alligevel er energiforbruget til bygningsdrift i storcentre og kontorbygninger meget stort, og ofte er indeklimaet dårligt," siger Arne Jakobsen.

Forståelse for helheden

Maskinmesterskolen København ønsker sammen med DTU at bidrage til at få energieffektiviseringen op i gear gennem et fælles udviklings- og

uddannelsesprojekt, der tager afsæt i konkrete udfordringer i Lyngby Storcenter og nogle kommunale bygninger på Frederiksberg. Forudsætningerne for vellykket energieffektivisering er, at organisationen er motiveret, at ledelsen er fokuseret, og at der er et godt tværfagligt samarbejde mellem ingeniører, maskinmestre og driftspersonale, fortæller Arne Jakobsen. Derfor er repræsentanter for alle parter med i projektet.

"Vi ønsker at bane vej for, at ingeniører og maskinmestre har en forståelse af helheden og ikke blot hver deres speciale. De skal kunne samarbejde bedre. Derfor tilbyder vi fælles undervisning i teknisk facility management på Maskinmesterskolen og DTU, bl.a. med afsæt i konkrete problemstillinger, som de studerende er med til at definere og løse," siger Arne Jakobsen.

Afsæt i konkrete udfordringer

I dag er det typisk sådan, at ingeniører er med til at projektere, bygge eller udvikle de it-systemer, som benyttes til at styre driften. Så tager maskinmestre over sammen med driftspersonale, og ofte er dialogen sparsom, siger Arne Jakobsen.

"Der er meget få 'spillere' inden for teknisk vedligehold og drift af bygninger, som har det fulde overblik. I dette projekt

tager vi fælles afsæt i konkrete cases, så alle får blik for helheden. Vi lærer hinandens sprog og problemstillinger at kende, og vi deler opgaven alt efter, hvilke kompetencer der er brug for. Hvis der er noget, der skal regnes ud, vil det typisk være en studerende fra DTU. Mens det typisk vil være en af vores studerende, der foretager praktiske målinger for eksempel som led i et bachelorprojekt," siger Arne Jakobsen.

På Maskinmesterskolen udbydes nu en valgfagslinje i teknisk facility management, og DTU har nu et kursus om samme emne. Kursus og valgfagslinje lapper over med fælles undervisning og fælles afsæt i problemstillinger i praksis. Til driftspersonalet vil der blive udviklet efteruddannelse.

Projektet følges op af forskning i energieffektivisering, hovedsageligt på DTU, med afsæt i idéer, analyser og målinger fra studerende og andre deltagere i projektet.

Fordele ved energieffektivisering

Cirka 10 procent af Danmarks energiforbrug går til drift af bygninger. Energiforbruget kan reduceres med 35 procent i storcentre og kontorbygninger ved smartere drift og ny teknologi. Det kan kræve en investering her og nu, men det giver vedvarende lavere omkostninger. Dermed kan ejerne af bygningerne skrive værdien af deres ejendomme op, dvs. de bliver mere værd. Energieffektivisering, der medfører bedre indeklima, betyder desuden, at sygefraværet falder, og produktiviteten stiger. Samtidig bidrager et mindre energiforbrug til renere miljø og reduktion af CO₂-udledningen. 40 procent af verdens CO₂-udledning stammer fra drift af bygninger.

Kilde: Maskinmesterskolen København

Energirigtig drift af det rette indeklima i bygninger

Hvad: Udviklings- og uddannelsesprojektet udvikler kompetencer og metoder til energieffektivisering af storcentre og kontorbygninger. Der er behov for en tværfaglig tilgang med fokus på mange aspekter: organisation, kompetencer, drift og vedligehold, ledelse, teknik og teori. Projektet løfter alle områder og bærer den opnåede viden over i uddannelsen af ingeniører, maskinmestre og efteruddannelse af driftspersonale.

Hvem: Maskinmesterskolen København, DTU Byg, DTU Center for Facility Management, Frederiksberg Forsyning A/S, ejendomsadministrationselskabet DEAS, Force Technology. Virksomhederne Honeywell Building Solutions, Better Buildings og HØGHØJ Byggerådgivning.

Hvornår: Januar 2016 til og med december 2017.

Hvor meget: Tre millioner kr. Halvdelen kommer fra Elforsk-programmet. Resten er egenfinansiering.

Publikationer: I samarbejde med forskere på DTU vil forskere på Maskinmesterskolen i København publicere videnskabelige artikler i løbet af projektet.

Leona Berengo og Jesper Nielsen er to af de studerende, som VIA i 2015 kunne byde velkommen på den ny uddannelse til forsyningsingeniør.
Foto: VIA

FORSKNING I ENERGI OG MILJØ HAR FØRT TIL NY UDDANNELSE

Forskningscentret VIA Byggeri, Energi & Miljø i Horsens har i mange år samarbejdet med private virksomheder. Samarbejdet har bl.a. ført til, at forsyningsbranchen for nogle år siden opfordrede VIA til at oprette en ingeniøruddannelse, som målrettet kan uddanne medarbejdere til at løse opgaver med håndtering af klimaforandringer, oversvømmelser fra skybrud, forsyning med rent drikkevand, beskyttelse af grundvand og udvikling af fremtidens energiforsyning.

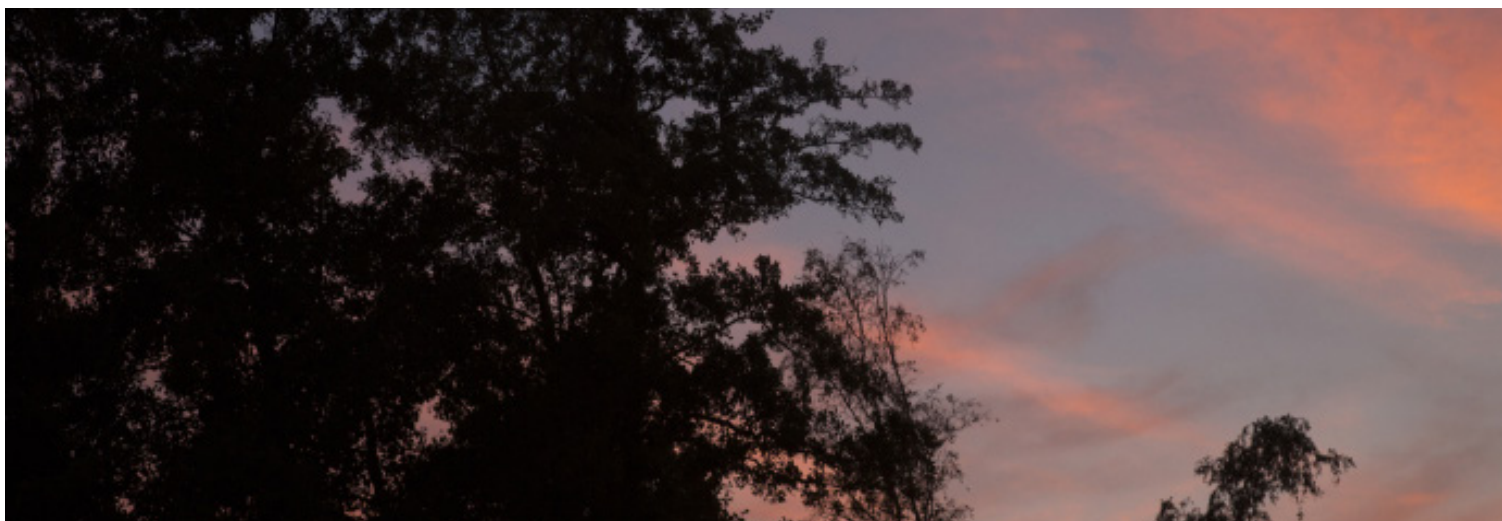
I 2015 kunne VIA i Horsens byde velkommen til de første studerende på den ny uddannelse. Når de er færdige, står de ikke kun med et eksamensbevis. Der er så stor efterspørgsel på deres arbejdskraft, at der nærmest er jobgaranti.

Internationalt er Danmark kendt for at være fremme i vognen inden for energi, miljø og vand. VIA har derfor oprettet uddannelsen på både dansk og engelsk, fordi man vurderede, at det var muligt at tiltrække internationale studerende til netop denne uddannelse.

Uddannelsen skal bl.a. producere kandidater, der kan arbejde med resiliens – eller med andre ord modstandsdygtighed over for klimaforandringer. VIA indgår meget passende i det internationale projekt '100 Resilient Cities', der blandt andet er sponsoreret af Rockefeller Foundation.

Læs mere om uddannelsen på www.via.dk

MEDIERNE UD TIL FAMILIERNE

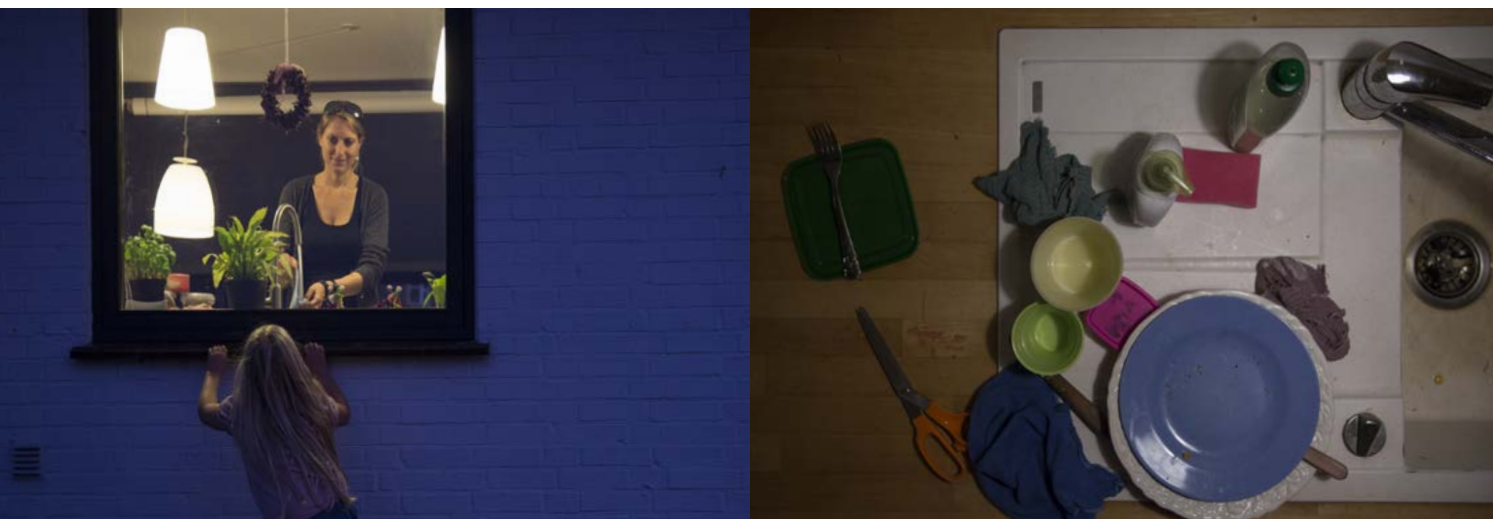
De regionale mediehuse kæmper for livet i disse år. Oplagene falder, og de trofaste abonnenter går bort. Regionalaviserne er nødt til at få fat i flere yngre læsere og børnefamilier for at overleve.

Men hvordan er mediehusenes relation til børnefamilierne, og hvordan kan relationen udvikles, så familierne finder det attraktivt at abonnere?

Det er i fokus i et designantropologisk udviklingsprojekt på Danmarks Medie- og Journalisthøjskole. Et hold fotojournaliststuderende har bidraget til projektet og har skabt inspirationsmateriale til mediehusenes udviklingsarbejde. Det er nogle af deres fotos, der vises her.

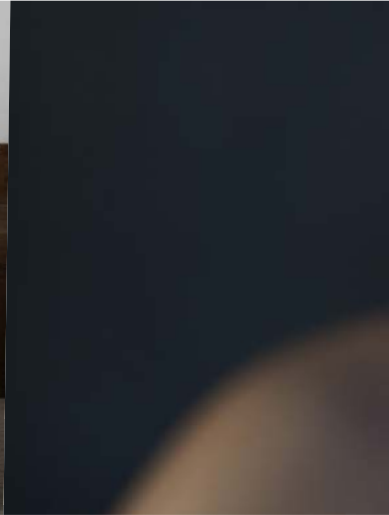
Jesper Buschmann Ipsen

Cecilie Juel Olsen

Mai Rytter Frederiksen

Amanda Hjerno

Mounir Jonas Andersen Hammoumi

Bardur Frii Mikladal

HJÆLP TIL BEDRE LIV FOR BØRN OG UNGE

"Jeg har været i det her fag i mange år og har set rigtig mange projekter. VIBASO er nok det projekt, som har givet allermost mening," siger Isabel Gebuhr, leder af Familierådgivningen i Greve Kommune

Socialrådgivere har i dag sparsom tid til dialog med de børn og unge, som de skal hjælpe med at komme ud af vanskeligheder, og der findes reelt ingen viden om, hvorvidt samtalerne batter noget. Et forsknings- og udviklingsprojekt på Professionshøjskolen Metropol har som mål at styrke socialrådgivernes muligheder for at føre en vellykket dialog og udføre socialt arbejde, der skaber positiv forandring. Samtidig håber forskerne at udvikle et redskab, der kan måle effekten af deres arbejde.

Af Marianne Bom

Flere udsatte børn og unge, der får hjælp til et bedre liv. Det er målet med et stort forsknings- og udviklingsprojekt, VIBASO, som Metropol står i spidsen for sammen med seks kommuner og i samarbejde med Social Care Institute for Excellence i London og University of Virginia i USA.

Projektet satser på at forbedre det sociale arbejde med børn og unge – og forske i det – ved hjælp af tre tiltag:

- Videoptagelser af samtaler mellem socialrådgivere og børn og unge og en ny metode til kompetenceudvikling gennem videobaseret supervision – MinRådgivningspartner. Der er optaget 130 samtaler i tre kommuner, og hver enkelt sagsbehandler har fået feedback fra erfarne supervisorer fra Metropol. Videomaterialet indgår nu i forskning i børne-unge-samtalers metode og kvalitet.
- En ny app – MinRådgiver – til dialog mellem socialrådgivere og børn og unge imellem møder. Appen er et dialogforum, hvor de unge melder tilbage, hvordan de har det, og om de får gjort de ting, som de har aftalt med socialrådgiveren at gøre for at opnå bedre fodfæste i livet. Appen kan muligvis på længere sigt udvikles til et

redskab, der dokumenterer, om samtaler har effekt i praksis for børn og unge.

- Udvikling af en ni dages uddannelse til socialrådgivere. Uddannelsen er i dag et godkendt modul 'Videnbaseret Socialt Arbejde' på 'Diplom i Socialt Arbejde'.

Åbner et lukket rum

Baggrunden for projektet er viden om, at socialrådgiverne er pressede på tid og ofte arbejder alene, siger lederen af VIBASO, docent Frank Cloyd Ebsen fra Institut for Socialt Arbejde på Metropol.

"I dag foregår socialrådgivernes samtaler med de unge i et lukket rum. De er stort set alene om opgaven fra den dag, de træder ud i praksis, til den dag, de går på pension. Og der er ikke nogen garanti for, at det, de gør, er godt. Det behøver heller ikke at være dårligt, for det har vi ingen viden om. Men vi tror, at vi kan hjælpe dem med at gøre det bedre," siger Frank Cloyd Ebsen. I dag findes der ikke forskningsbaserede undervisningsmaterialer i netop den samtaleform, som socialrådgiverne udfører. Det er samtaler, hvor socialrådgiveren skal være en hjælper og samtidig repræsentere en myndighed, der kontrollerer og nogle gange griber ind med sanktioner som at anbringe børnene uden for hjemmet.

Det tilgængelige undervisningsmateriale handler om samtaler, hvor formålet alene er behandling som f.eks. psykologsamtaler.

Det råder VIBASO bod på med nye undervisningsmaterialer til både grund- og efteruddannelse, herunder metoden med at optage samtaler på video og give feedback. Den metode er også taget i brug på uddannelsen til socialrådgiver på Metropol.

Komme til bunds i tingene

Foreløbig har VIBASO været på feltarbejde i tre kommuner, hvor redskaberne til videosamtaler og den nye app er udviklet og prøvet af i samarbejde med brugerne. Alle deltagende sagsbehandlere er blevet tilbudt mindst ni dages uddannelse i videnbaseret, socialt arbejde, og oveni har de kunnet tage en diplom i socialt arbejde. Det har fem ud af 22 deltagere gjort.

Projektets tre dele – uddannelse, videosamtaler og app – har samme faglige udgangspunkt. Fokus er på at komme til bunds i de problemer, som den unge har, og at undersøge, om det kan lade sig gøre at hjælpe dem bedre ved hjælp af de nye redskaber. Intentionen med appen er blandt andet, at den unge og socialrådgiveren kommunikerer løbende om, hvordan den unge har det, og hvordan det går med

at gøre de ting, som kan forbedre deres situation. Frem for at kommunikationen udelukkende sker på møder med uger eller måneder imellem.

"Appen er lavet som et kommunikationsværktøj – ikke som et it-værktøj til dokumentation, som man så ofte gør i forvaltningen, når man skal dokumentere, om klienterne har overholdt loven på den og den måde. Den indledende dialog om appen handler om at finde ud af, hvorfor de unge for eksempel ryger hash eller ikke kommer i skole. Og så laver man aftaler om, hvad de helt præcist kan gøre ved det, som den unge melder tilbage på via appen. Dermed presser vi socialrådgiverne til at gøre det, der er deres egentlige job: at lave socialt arbejde, have kontakt med de unge og forstå de unge. De skal ikke stoppe ved tjekpunkterne og registreringen: Du ryger for meget hash, eller du passer ikke din skole," siger Frank Cloyd Ebsen.

Holdbare aftaler betaler sig

I 2016 fik VIBASO sin anden bevilling fra Trygfonden, og det betyder, at projektet nu kan afprøve sine metoder i tre kommuner i en periode på to år. Sideløbende undersøger forskerne, om appen kan bruges til at måle effekten af det sociale arbejde – om det batter noget for de unge i form af større trivsel og færre problemer.

Hvilken betydning har det for samfundet, hvis metoden rulles ud i danske kommuner?

"Det betyder, at socialrådgiverne kan lave nogle ordentlige aftaler med de unge. Dermed bliver de forhåbentlig i stand til at gennemføre en forandringsproces med de unge inden for de givne rammer. Så de unge bringes fra en udsat position til en mindre udsat position. Når det sociale arbejde fungerer mere præcist og holdbart, så vil samfundet spare ressourcer. Det er i hvert fald idéen med VIBASO. Men succesen afhænger jo også af, hvilke 117 andre ting, der sker i de unges liv, og af, hvad der sker politisk og økonomisk på det sociale område."

VIBASOs forskning

Forskningen kan opdeles i tre typer, siger lederen af VIBASO, Frank Cloyd Ebsen:

Screening af forskningsbaseret viden: "Vi screenede forskningslandskabet, da vi gik i gang, for at se, om der var skrevet om det her – om brugen af apps, om videosamtaler, om uddannelse i samtaler samt videnbaseret socialt arbejde og om implementering af nye metoder. Vi udformede fire forskningsreviews sammen med Social Care Institute for Excellence i London."

Følgforskning: "Vi forsker i, hvilke problemer der opstår i løbet af projektet. Vi har for eksempel skrevet en artikel til et amerikansk forskningstidsskrift om, hvad de unge og sagsbehandlerne sagde til appen, og hvad deres input gav os anledning til at forandre."

Klassisk forskning: "Vi ser på videofilmene for at finde ud af, hvad der karakteriserer de gode og de dårlige samtaler. Hvad gør sagsbehandlerne rigtigt, og hvad gør de forkert. Ud over at det styrker vores metode og vores anbefalinger til praksis, så styrker det vores supervision og undervisning. Det giver også anledning til at skrive artikler om, hvad det faktisk er, socialrådgiverne gør i samtalerne. Og jeg kan love dig for, at der er stor forskel."

Tiden er knap

Socialrådgivere i børne- og ungeforvaltninger bruger 18 procent af tiden på kontakt med børn og familier, viser tal fra Dansk Socialrådgiverforening (2011). Resten af tiden går med administrative opgaver (48 procent) samt møder, transport o.l. (34 procent). VIBASO-projektet har som mål, at børn og unge får størst muligt udbytte i praksis af den tid, socialrådgiverne faktisk har til dialog.

VIBASO – Vidensbaseret Socialrådgivning

Hvad: Formålet med forsknings- og udviklingsprojektet er at løfte kvaliteten i det sociale arbejde med børn og unge i kommunerne via en nyudviklet metode til feedback og gennem systematisk brug af viden at forbedre det sociale arbejde med udsatte unge.

Hvem: Professionshøjskolen Metropol, Greve, Gladsaxe og Ballerup Kommuner. It-firmaet BridgelT. Social Care Institute of Excellence i London. University of Virginia.

Hvornår: Første fase blev gennemført fra februar 2012 til og med december 2015. Anden fase gennemføres i 2016 og 2017.

Hvor meget: Første fase fik en bevilling på 6,8 millioner kr. fra Trygfonden. Til anden fase har fonden bevilget 9,6 millioner kr. Metropol har ydet en million kr. til projektet.

Publikationer: Projektet har bl.a. publiceret følgende videnskabelige artikler:

- "Review of literature on the use of video and associated technology to support supervision and reflective practice". SCIE og Professionshøjskolen Metropol, 2014.
- "Review of literature on tools for children and young people undergoing therapeutic interventions to provide feedback on their symptoms and experiences". SCIE og Professionshøjskolen Metropol, 2014.
- "Review of literature on social workers' use of research evidence in care planning and support with children and young people". SCIE og Professionshøjskolen Metropol, 2014.
- "Review of literature on the impact of post-qualifying social work education and training on social work practice and outcomes for children and young people". SCIE og Professionshøjskolen Metropol, 2014.
- "Developing Scales for Smartphone Applications Together: Youth and Municipal Case Worker Perspectives". *Advances in Social Work*, 16(1), 67-77, 2015.

VIBASO-projektet har udviklet en metode til videobaseret supervision af sagsbehandleres samtaler med børn og unge, som også indgår i undervisningen af kommende socialrådgivere på Metropol. Her er det Familierådgivningen i Greve Kommune, der benytter metoden.
Foto: Carsten Lundager

VIBASO GIVER MENING

Familierådgivningen i Greve Kommune har været involveret i VIBASO-projektet. Alle ca. 25 medarbejdere er tilbudt uddannelse i videnbaseret socialt arbejde og kunsten at føre gode samtaler. Ligesom alle har haft mulighed for at optage samtaler med børn og unge på video og bagefter få feedback fra en underviser fra Metropol. I næste fase prøver medarbejderne appen af. Leder af familierådgivning Isabel Gebuhr oplever, at medarbejderne som følge af projektet er

blevet bedre rustet til og mere fokuserede på at føre samtaler, der når frem til at afklare de konkrete, konstruktive handlinger, den unge kan prøve af for at forbedre sin situation.

"Jeg har været i det her fag i mange år og har set rigtig mange projekter. VIBASO er nok det projekt, som har givet allermest mening. Fokus har været at se helt praktisk på, hvordan vi kan udvikle metoder, så vi kan lave socialt arbejde på en bedre måde

ikke bare i teorien, men helt konkret når vi sidder med de unge. Dermed får vi skærpet vores opmærksomhed på og vores engagement i at udføre socialt arbejde frem for at fokusere på kontrol og pligt til at gennemføre så og så mange samtaler."

“ Det var ret grænseoverskridende i starten. Men det var godt at se filmen bagefter og få feedback ”

*Mie Eun Wallberg,
studerende, Metropol*

FORSKNING TIL GAVN FOR UNDERVISNING

Mie Eun Wallberg havde kun studeret til socialrådgiver i halvanden måned på Metropol, da hun blev kastet ud i at bruge video under samtaler. En af hendes undervisere, Karin Skov Larsen, er med i VIBASO-projektet, og hun har overført sine erfaringer med videosamtaler til faget kommunikation. Scenen var sat med Mie som socialrådgiver og to medstuderende, som spillede et forældrepar, der var skilt og havde konflikter indbyrdes. Mie skulle

få dem til sammen med hende at hjælpe deres fælles barn.

”Det var ret grænseoverskridende i starten. Men det var godt at se filmen bagefter og få feedback fra Karin. Der var alligevel meget, jeg havde haft 'Gefühl' for undervejs, kunne jeg se, og Karin var god til at trække konkrete eksempler frem på, hvad vi gjorde, som var rigtig brugbart. Jeg fandt ud af, at jeg som menneske godt kan tilpasse mig sådan en situation, måske

er det slet ikke så svært. Og jeg fik blik for, hvor meget kropssprog og tonefald betyder. Moderen var meget indelukket, men da jeg havde et åbent kropssprog og søgte øjenkontakt, følte hun sig mere tryk. Det kunne vi se tydeligt på videoen.”

VIRKELIGHEDEN ER DET NYE PENSUM

Hvordan kan vi i fremtiden undgå, at det offentlige alt for sent griber ind over for vanrøgt af børn, som vi for eksempel så det i Tønder- eller Brønderslev-sagen? Det har tre professionshøjskoler sat fokus på og omsat den nye viden til et virkelighedsbaseret undervisningsmateriale, der klæder de studerende på til et frugtbart samarbejde med andre professionelle.

Af Rie Jerichow

'De studerende skal klædes på til at samarbejde med andre professionelle. De skal lære at forstå, hvordan andre faggrupper tænker og arbejder. Eller hvordan en kommune fungerer, og de skal vide, hvordan de skal agere, når de så kommer ud i en kommune, der har en anden policy,' siger Ulla Viskum, leder Center for Anvendt Velfærdsforskning og lektor på UCL. Foto: Presse og formidling, UCL

Seksuelt misbrug, vold og trusler var gennem flere år en del af hverdagen for børn i en række familier i Tønder, Brønderslev, Esbjerg og andre steder i landet. Alt for sent blev de offentlige myndigheder opmærksomme på børnenes forhold og gjorde noget ved det.

Spørgsmålet er, hvordan man kan klæde kommende lærere, pædagoger, socialrådgivere og sundhedsfaglige bedre på, så de i tide opdager, at den er gal i familien, og hvordan sikrer man, at samarbejdet mellem skoler, daginstitutioner og den kommunale forvaltning og mellem kommune og politi fungerer bedre?

Dilemmaer og svære problemstillinger

Den opgave blev en række forskere og undervisere fra professionshøjskolerne UCL, VIA og UCSJ i 2013 pålagt af Uddannelses- og Forskningsministeriet,

der lagde vægt på at prioritere den tidlige opsporing, og at styrke samarbejdet mellem de forskellige faggrupper.

Resultatet af arbejdet blev et undervisningsmateriale, der henter virkeligheden direkte ind på uddannelserne.

"I 12 konstruerede – men realistiske – cases har vi beskrevet, hvordan professionelle har håndteret konkrete dilemmaer og problemer. Beskrivelserne er hentet ud af hverdagen med dens udfordringer af syge kollegaer, ændringer i organisationen og nye politiske prioriteringer," fortæller Ulla Viskum, der er leder af Center for Anvendt Velfærdsforskning og lektor på UCL.

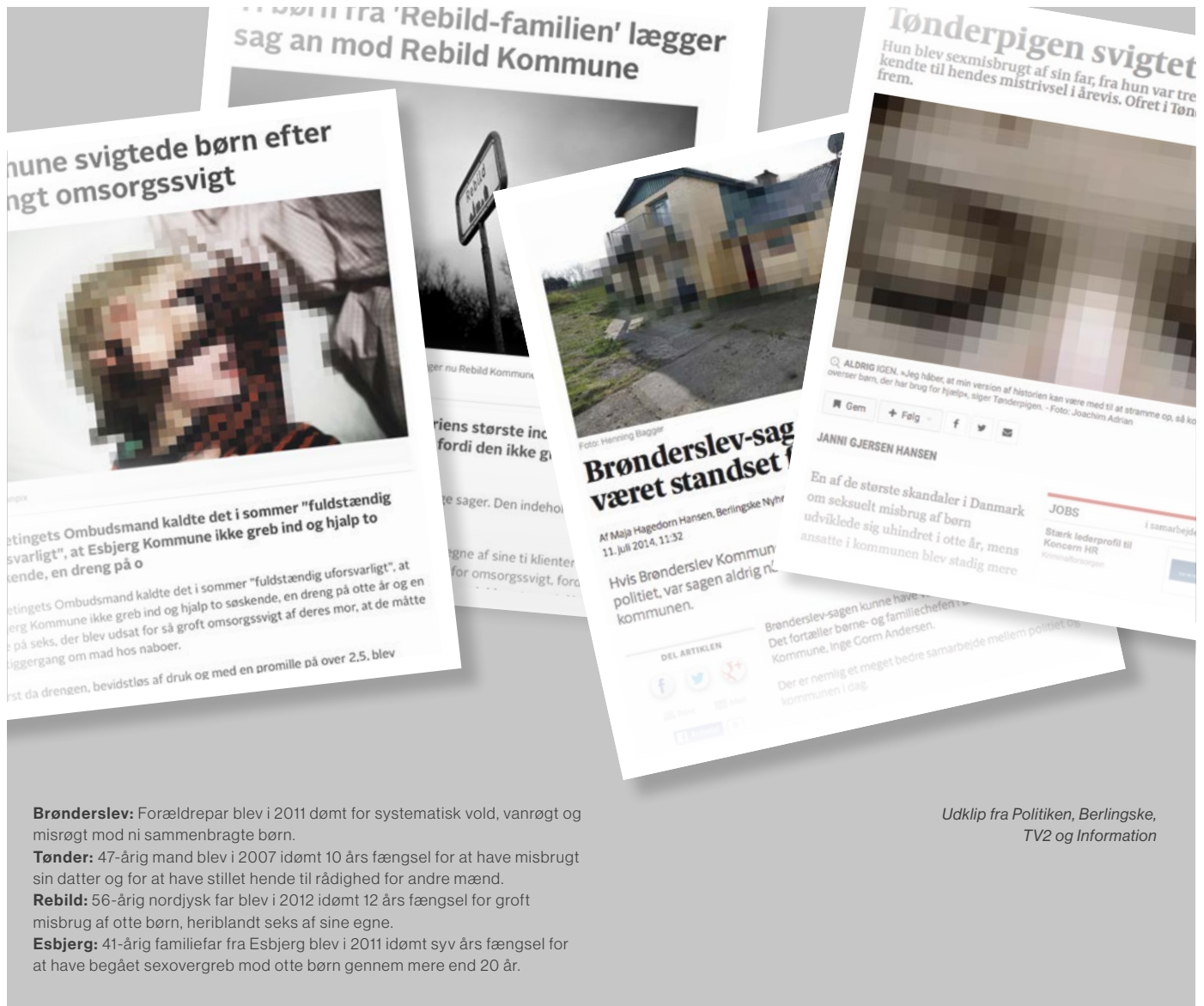
Konkrete forslag til tværprofessionel undervisning

Casematerialet er udarbejdet på baggrund af interviews med fagpersoner fra relevante professioner på børne- og ungeområdet i kommuner og regioner og med børn, unge og deres forældre.

På projektets hjemmeside er der forslag til, hvordan materialet kan bruges i undervisningen – blandt andet med forslag til forskellige didaktiske angrebsvinkler som oplæg til rollespil i tværprofessionelle moduler.

"Det er meget vigtigt, at vi under uddannelsen klæder de studerende på til at samarbejde med andre professionelle. De skal lære at forstå, hvordan andre faggrupper tænker og arbejder. Eller hvordan en kommune fungerer, og de skal vide, hvordan de skal agere, når de så kommer ud i en kommune, der har en anden policy. Det tværprofessionelle samarbejde bliver grebet an på mange forskellige måder rundt om i landet. Vi skal klæde dem på til at agere i det hele," fortæller Ulla Viskum.

Undervisningsmaterialet er frit tilgængeligt på www.nububupt.dk

Brønderslev: Forældrepar blev i 2011 dømt for systematisk vold, vanrøgt og misrøgt mod ni sammenbragte børn.

Tønder: 47-årig mand blev i 2007 idømt 10 års fængsel for at have misbrugt sin datter og for at have stillet hende til rådighed for andre mænd.

Rebild: 56-årig nordjysk far blev i 2012 idømt 12 års fængsel for groft misbrug af otte børn, heriblandt seks af sine egne.

Esbjerg: 41-årig familiefar fra Esbjerg blev i 2011 idømt syv års fængsel for at have begået sexovergreb mod otte børn gennem mere end 20 år.

Udklip fra Politiken, Berlingske, TV2 og Information

Børn og unge på tværs – undervisning i tværprofessionelt samarbejde på professionsbacheloruddannelser

Hvad: Projektet udspringer af de senere års tragiske børne- og ungesager, for eksempel Brønderslev- og Tøndersagen. I 2012 igangsatte Social- og Integrationsministeriet en kulegravning i Ankestyrelsen af 10 konkrete, alvorlige børnesager om overgreb mod børn fra de senere år. På baggrund af undersøgelsen nedsatte Social- og Integrationsministeriet et ekspertudvalg, som fik til opgave at fremkomme med anbefalinger til, hvordan indsatsen over for børn og unge i udsatte positioner kan forbedres. En anbefaling var målrettet professionshøjskolerne med opfordring til at etablere obligatoriske tværfaglige forløb omkring udsatte børn og unge.

Projektet har på den baggrund udarbejdet undervisningsmateriale til undervisning i tværprofessionelt samarbejde på børne- og ungeområdet. Materialet er designet til lærer-, pædagog-, socialrådgiver- og sundhedsfaglige professionsbacheloruddannelser, både på tværs af to eller flere uddannelser og på én enkelt uddannelse. Materialet består af autentiske cases med vejledninger og didaktiske forslag, juridisk materiale og en forskningsoversigt.

Hvem: Undervisere og forskere fra professionshøjskolerne VIA, UCSJ og UCL. Nationalt Videncenter om Udsatte Børn og Unge (NUBU) har været

ansvarlig for koordinering af udviklingsarbejdet på tværs af de tre professionshøjskoler.

Hvornår: August 2013 til maj 2015.

Hvor meget: 2.500.000 kr. finansieret af Uddannelses- og Forskningsministeriet. Dertil bidrog de medvirkende professionshøjskoler med 30 pct. egenfinansiering, i alt 750.000 kr.

Publikationer: Projektet har publiceret følgende videnskabelige artikler og præsentationer:

- "Tværprofessionelt samarbejde om udsathed hos børn og unge – et kort over landskabet af forskningsbaseret viden". Anne Marie Villumsen, Jens H. Lund, Ulla Viskum & Ida Skytte Jakobsen. www.nububupt.dk.
- "Fra flertydighed til fokus – aktionsvidenskabelig organisationsudvikling mod styrket tværprofessionelt samarbejde om udsathed hos børn". Anne Marie Villumsen. Ph.d. afhandling, 2015.
- "Tværprofessionelle udfordringer i samarbejdet om udsathed hos børn, unge og forældre". Dansk Socialrådgiverforening, 'Uden for nummer', 2016.

NYE TAKTER I DET TVÆRFAGLIGE SAMARBEJDE

Der er intet nyt i, at socialrådgivere, pædagoger og sundhedsprofessionelle samarbejder om svære sager med udsatte børn. Men ofte er der problemer med at få det tværfaglige samarbejde til at fungere optimalt, og indsatsen bærer ikke altid frugt. Det viser forskningsbaseret praksisudvikling fra VIA i Aarhus.

Her har Anne Marie Villumsen, lektor og ph.d. på socialrådgiveruddannelsen i Aarhus – med Skive Kommune som case – påvist, hvordan forskellige professioner ikke så ens på definitioner og opgaver i det tværfagligt samarbejde. Hun kunne registrere, at kommunens medarbejdere oplevede en uklarhed omkring, hvilke fagligheder det er relevant at inddrage i sager om udsatte børn. Skive Kommune har efterfølgende nedlagt de tværfaglige teams,

der mere havde karakter af et konsultativt forum, som ikke nødvendigvis inddrog børn og familier. I stedet har man flyttet det tværfaglige samarbejde ud til børnene for eksempel i daginstitutionen, hvor familier og børn er centrale spillere og naturligt er med til alle møder. Her tilkaldes forskellige fagfolk, når det i de konkrete sager er relevant.

Projektresultaterne indgår nu i uddannelserne og er med til at klæde fremtidens socialrådgivere og pædagoger på til at arbejde tværfagligt med udsatte børn.

Læs mere om projektet på www.via.dk

INTERNATIONALT SAMARBEJDE SKAL HJÆLPE UDSATTE BØRN OG UNGE

Antallet af marginaliserede unge stiger overalt i Europa. Og selv om landene har vidt forskellige velfærdssystemer, er udfordringerne meget ens. Et stort treårigt forsknings- og udviklingsprojekt under EU's Action Erasmus Multilateral Projects vil generere ny viden om, hvordan man kan skabe og videreudvikle velfungerende indsatser for udsatte grupper, og hvordan man kan forebygge udsathed og fremme social retfærdighed.

I alt deltager ni uddannelsesinstitutioner og universiteter i Danmark, Spanien, Holland, Rumænien og Irland. 'Forskningscentret VIA Samfund og Socialt arbejde' står i spidsen for projektet.

Formålet er at styrke de professionelles arbejde og samarbejde med de unge og give dem redskaber til at samarbejde på tværs af sektorerne, så man i fællesskab kan udvikle nye løsninger i forhold til marginaliserede unge.

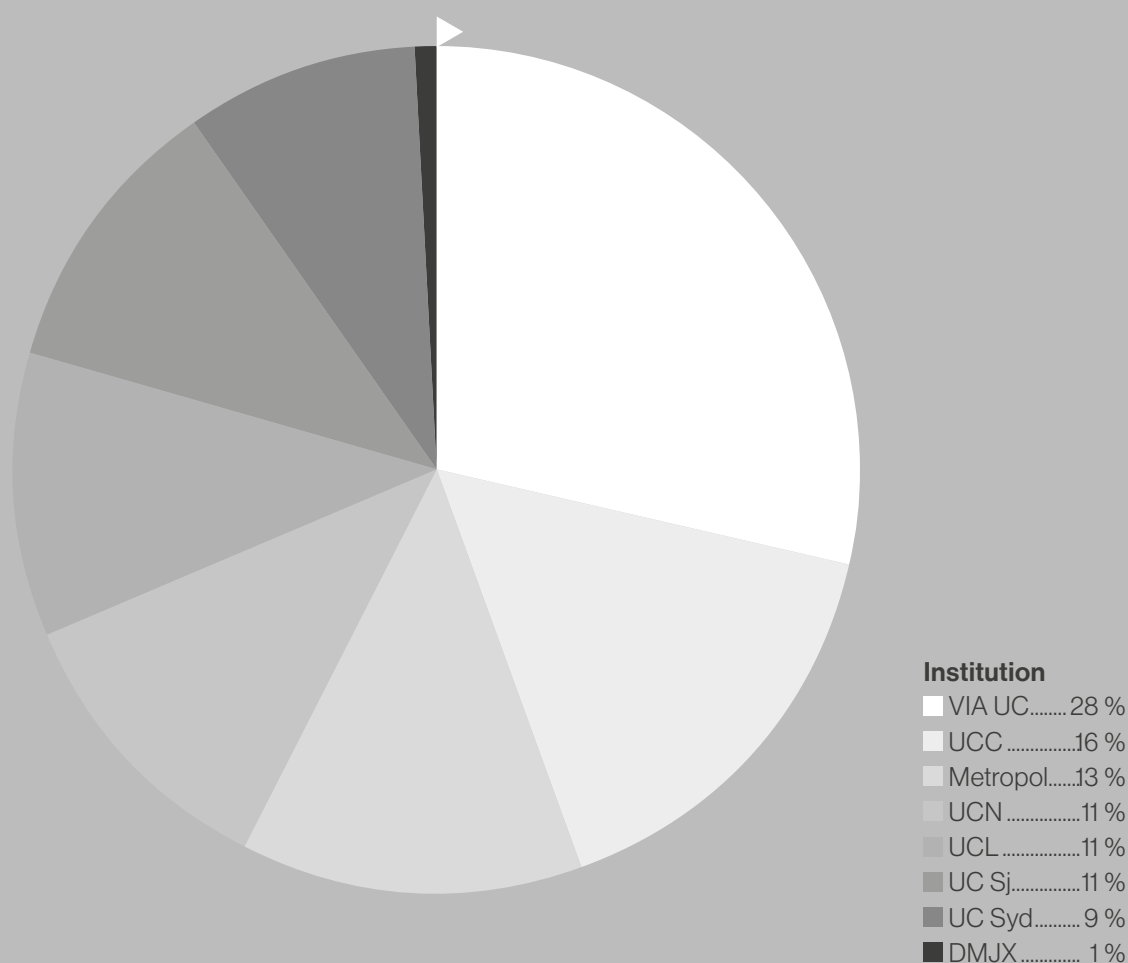
Projektet omfatter et modulopbygget undervisningskoncept, en vejledning til undervisere, en antologi, der kan bruges som undervisningsmateriale og en hjemmeside med alt tilgængeligt materiale. Projektperioden løber fra 2013 til 2016.

Læs mere om på projektet på www.hip.via.dk

PROFESSIONS
HØJSKOLERNES
VIDENREGNSKAB
2015

Professionshøjskolerne ønsker at monitorere sektorens resultater inden for forskning og udvikling via en række nøgletal, der vedrører aktiviteten, finansiering, medarbejderkompetencer og omsætning af viden til professioner og uddannelser. De faktiske tal fra hver institution opgøres side om side, uden at tallene nødvendigvis sættes i relation til institutionernes størrelse. Derfor vises indledningsvist i figur 1 størrelsesforholdet mellem de enkelte institutioner opgjort i forhold til den statslige forskningsbevilling, de modtager hver især. Maskinmesterskolen København indgår ikke i denne udgave af videnregnskabet, da institutionen formelt først blev medlem af Danske Professionshøjskoler i maj 2016.

Figur 1 Fordeling af forskningsbevilling 2015

Kilde: Ministeriet for Forskning og Uddannelse.

Forsknings- og udviklingsaktiviteten (herefter FoU)

Flere FoU-aktive medarbejdere på professionshøjskolerne

Medarbejdernes engagement i udviklings- og forskningsprojekter er afgørende for uddannelsernes kvalitet. Ved at deltage i FoU-projekter er professionshøjskolernes ansatte medudviklere af ny viden, som er relevant i forhold til de konkrete udfordringer og problemer, der møder f.eks. sygeplejersken, fysioterapeuten eller pædagogen i dagligdagen. Det kan være en underviser på læreruddannelsen, som forsker i implementering af målstyret undervisning, en underviser på en sundhedsuddannelse som forsker i anvendelse af velfærdsteknologi eller en underviser på pædagoguddannelsen, som forsker i udvikling af dagtilbud. Undervisernes engagement i videnproduktionen sikrer uddannelsernes relevans, ligesom ny viden bedre tænkes ind i en didaktisk sammenhæng, når forskeren selv underviser og dermed lettere kan se mulighederne for at omsætte viden fra egen og andres forskning og udvikling til uddannelse i form af nye læremidler, udvikling af grund- og efter- og videreuddannelsesforløb, kurser mv.

Tabel 1 viser, at antallet af medarbejdere, der er beskæftiget med FoU-aktiviteter, samlet er steget siden 2014, og at stigningen er størst i forhold til medarbejdere med en ph.d.grad. Tallene stammer fra Danmarks Statistik, som regner medarbejdere for FoU-aktive, hvis de bruger mere end 5 % af arbejdstiden på FoU-aktiviteter.

Tabel 1 FoU-aktivitet

Institution	Antal FoU aktive medarbejdere med Ph.d.-grad			Antal FoU aktive medarbejdere i alt			Antal FoU årsværk i alt		
	2014	2015	Ændring	2014	2015	Ændring	2014	2015	Ændring
UC Syd	11	13	▲	81	130	▲	31	36	▲
UCN	15	17	▲	268	276	▲	81	77	▼
UCL	30	39	▲	250	286	▲	62	59	▼
Metropol	68	86	▲	249	268	▲	65	79	▲
UC Sj	27	29	▲	184	156	▼	58	54	▼
UCC	28	31	▲	130	144	▲	46	54	▲
DMJX	10	10	▶	39	38	▼	13	15	▲
VIA UC	90	97	▲	631	754	▲	155	192	▲
I alt	279	322	▲	1.832	2.052	▲	511	566	▲

Kilde: Danmarks Statistik.

Note: Der er tale om den forståelse af forskning og udvikling, som ligger inden for Frascati-manualens definition, dvs. den officielle, internationale definition, som også følges af Danmarks Statistik ved opgørelser af forskning og udvikling til såvel nationale formål som leverancer til både OECD og EU. Med til medarbejdere med en ph.d. er talt både undervisere, ledere og ansatte i administrationen.

Tabel 2 viser professionshøjskolernes FoU-aktivitet i forhold til institutionernes størrelse opgjort i form af uddannelsernes teoriudløsende studenterårsværk (herefter "STÅ-produktion"). Som tabellen viser, er der ved de fleste institutioner i 2015 også relativt flere FoU-aktive medarbejdere end i 2014.

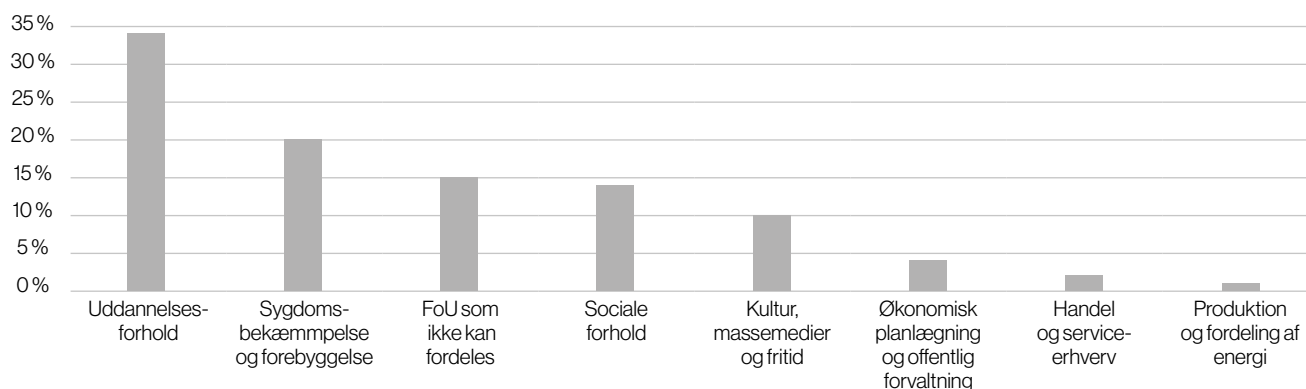
Tabel 2 FoU-aktivitet i forhold til STÅ-produktion (teoriudløsende STÅ)

Institution	Antal FoU aktive medarbejdere med Ph.d.-grad / 1.000 STÅ			Antal FoU aktive medarbejdere i alt / 1.000 STÅ			Antal FoU årsværk i alt / 1.000 STÅ		
	2014	2015	Ændring	2014	2015	Ændring	2014	2015	Ændring
UC Syd	3,0	3,3	▲	22,2	33,0	▲	8,5	9,1	▲
UCN	2,7	2,8	▲	48,3	45,2	▼	14,6	12,6	▼
UCL	7,0	9,1	▲	58,6	66,5	▲	14,5	13,8	▼
Metropol	11,4	13,8	▲	41,7	42,9	▲	10,9	12,6	▲
UC Sj	5,6	5,8	▲	38,4	31,0	▼	12,0	10,7	▼
UCC	4,7	4,7	▶	21,8	21,8	▶	7,8	8,2	▲
DMJX	8,3	7,8	▼	32,3	29,5	▼	10,4	11,5	▲
VIA UC	6,9	7,2	▲	48,7	55,8	▲	12,0	14,2	▲
I alt	6,3	6,8	▲	41,3	43,6	▲	11,5	12,0	▲

Kilde: Danmarks Statistik og institutionernes regnskab.

En opdeling efter FoU-projekternes formål angiver, hvilke samfundsmæssige områder den pågældende FoU-aktivitet umiddelbart har betydning for. Klassifikationen stammer fra Danmarks Statistik og benyttes bl.a. som grundlag for indberetninger til EU. Som **Figur 2** viser, er ca. 1/3 af FoU-aktiviteterne rettet mod FoU-aktiviteter, der har en betydning for uddannelsesforhold, som f.eks. folkeskolen, efterfulgt af sygdomsbekæmpelse og forebyggelse, som beskæftiger hver femte. Dette svarer meget godt til størrelsen af professionshøjskolernes uddannelsesområder, hvor de pædagogiske uddannelser er de største målt i antal studerende og sundhedsfaglige uddannelser ligger på en andenplads.

Figur 2 Fordeling af FoU årsværk efter formål

Kilde: Danmarks Statistik.

Note: Medtaget er kun de områder, hvor sektoren har aktiviteter. I alt opgøres fordelingen mellem 20 forskningsområder.

Finansiering

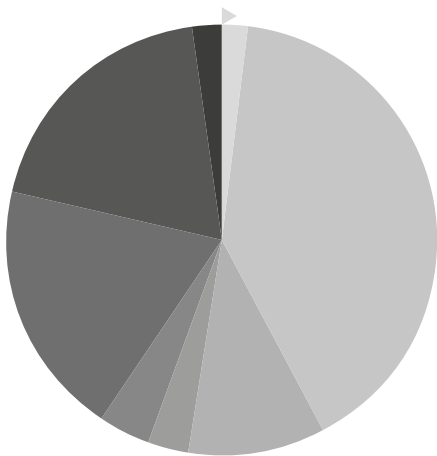
Den væsentligste kilde til finansiering af professionshøjskolernes FoU-aktiviteter er den årlige finanslovsbevilling på 273 mio.kr., som blev bevilget i 2013 og siden er videreført. Dertil kommer eksterne finansieringskilder i form af fonds- og puljemidler, som tilsammen udgjorde godt 109 mio.kr. i 2015. Som det fremgår af **Tabel 3** svarer det til 400.000 kr. i eksterne midler for hver mio. kr., som professionshøjskolerne modtager fra staten.

I forhold til 2014 ses et fald i den eksterne finansiering på 15 %. Faldet skal bl.a. ses i lyset af, at flere større EU-projekter blev afsluttet i 2014 og primo 2015 ved udløb af en række EU-programperioder. Til gengæld viser flere private fonde interesse for at få sektoren mere i spil i forhold til FoU-indsatser om alt fra udvikling af velfærdsteknologi, forøgelse af livskvaliteten blandt ældre borgere til projekter, som opkvalificerer lærere, pædagoger og skoleledere. Som det kan læses ud af **Figur 3** stammer 42 % af de eksterne midler fra statslige kilder, mens resten, 58 %, stammer fra bl.a. EU midler og regionale eller private fonde.

Tabel 3 Ekstern finansiering

Institution	Ekstern finansiering (1000 kr.)			Ekstern finansiering (1000 kr.) / pr. 1 mio. kr. FoU bevilling i 2015
	2014	2015	Ændring	
UC Syd	11.874	10.864	▼	454
UCN	22.218	4.569	▼	150
UCL	12.069	12.265	▲	413
Metropol	21.524	20.663	▼	583
UC Sj	16.012	9.422	▼	320
UCC	7.646	10.304	▲	238
DMJX	4.921	2.335	▼	1.032
VIA UC	31.718	38.721	▲	494
I alt	127.982	109.143	▼	400

Kilde: Danmarks Statistik.

Figur 3 Fordeling af ekstern finansiering

■ Faglige forskningsråd under Det Frie forskningsråd (UFM) ...	2 %
■ Andre ministerier og styrelser mv. end UFM	40 %
■ Regioner og kommuner (herunder regionale fonde)	10 %
■ Andre offentlige kilder (fx tipsmidler)	3 %
■ Danske virksomheder	4 %
■ Andre private danske kilder (herunder private fonde)	19 %
■ EU	19 %
■ Andre udenlandske kilder	2 %

Kilde Danmarks Statistik.

Note: Medtaget er kun de områder i Danmarks statistiks opgørelse, hvor sektoren har aktiviteter. Midler til ph.d.rådet er opgjort under kategorien "øvrige ministerier og styrelser mv."

Udbredt eksternt samarbejde

Praksisnære FoU-projekter af høj kvalitet forudsætter både forskningskompetente undervisere internt og stærke samarbejdere eksternt. Professionshøjskolerne har et tæt og mangeårigt samarbejde med aftagere i kommuner og regioner i hele landet og har både sammen og hver for sig etableret faglige miljøer, som i samarbejde med bl.a. universiteter og aftagere danner udgangspunkt for FoU-projekterne. Som **Tabel 4** nedenfor også viser, samarbejdes der i høj grad med virksomheder, forskningsinstitutioner og andre offentlige institutioner både inden for og uden for Danmark. Tallene viser, hvor stor en andel af Danske Professionshøjskolars medlemsinstitutioner, der samarbejder med eksterne partnere inden for de angivne kategorier.

Tabel 4 Andel af institutionerne, som har eksterne samarbejdspartnere

Samarbejdsprojekter med...	Danmark	Øvrige EU	Udenfor EU
virksomheder	88 %	38 %	13 %
godkendte Teknologiske Serviceinstitutter (GTS)1	75 %	0 %	0 %
universiteter og højere læreanstalter	100 %	88 %	63 %
offentlige og andre ikke kommercielle forskningsinstitutioner	63 %	50 %	13 %
offentlige institutioner uden forskning	100 %	63 %	25 %

Kilde Danmarks Statistik.

Medarbejderkompetencer

Kompetenceløft sikrer videnbasering af uddannelserne

I 2015 besluttede Danske Professionshøjskoler en fælles strategi for et løft af FoU-kompetencer med et mål om, at 30 % af professionshøjskolernes undervisere skal have en ph.d. grad i 2022. Det er et ambitiøst mål, da andelen, som det fremgår af **Tabel 5**, kun er 10 % i 2015, men løftet er nødvendigt, da uddannelsernes kvalitet i høj grad afhænger af undervisernes kompetencer. En større andel af underviserne skal have kompetencer til at bedrive relevant og praksisnær FoU og til at omsætte denne i uddannelse, hvis professionshøjskolerne fortsat skal levere uddannelser af høj kvalitet. Et løft af FoU kompetencerne skal ses som et blandt flere midler til at løfte uddannelsernes kvalitet og undervisernes kendskab til praksis.

I tabellen nedenfor opgøres i år også, hvor mange personer, der i perioden 1. januar – 31. december 2015 er i gang med en ph.d. uddannelse, dvs. endnu ikke har opnået en ph.d. grad. Tabellen viser antal ph.d.studerende ved projekter, som professionshøjskolerne er involveret i.

Tabel 5 Antal og andel undervisere med ph.d.-grad og antal ph.d.studerende

Institution	Antal undervisere med ph.d.			Andel undervisere med ph.d.			Antal ph.d. studerende i 2015
	2014	2015	Ændring	2014	2015	Ændring	
UC Syd	14	17	▲	4%	5%	▲	19
UCN	23	27	▲	5%	5%	▶	41
UCL	25	35	▲	7%	10%	▲	36
Metropol	79	107	▲	15%	19%	▲	50
UC Sj	35	35	▶	9%	8%	▼	17
UCC	32	58	▲	6%	12%	▲	25
DMJX	9	9	▶	11%	12%	▲	5
VIA UC	91	103	▲	8%	9%	▲	52
I alt	308	391	▲	8%	10%	▲	245

Kilde: Danske Professionshøjskoler.

Note: Der er med ph.d. studerende enten tale om ansatte ph.d. studerende på en professionshøjskole eller ph.d. studerende, hvis projekt er væsentligt medfinansieret af en professionshøjskole eller har en professionshøjskole som partner.

Med den nye stillingsstruktur fik professionshøjskolerne fra og med 2014 mulighed for at tilknytte stærke ressourcer inden for undervisning, FoU og ledelse af FoU indsatser gennem ansættelse af docenter. Den ny stillingskategori kræver "teoretisk indsigt på højt niveau om erhvervet eller professionen således, at ansøgeren er i stand til selvstændigt og innovativt at udvikle [...] og bringe ny viden i spil i forhold til udviklingen af erhvervet eller professionen". Desuden "lægges der afgørende vægt på dokumenteret undervisningserfaring og erfaring med undervisningsudvikling, herunder [...] formidling af teori og inddragelse af praksis, samt i forhold til at koble teori og praksis i relation til erhvervet eller professionen". (Bekendtgørelse om stillingsstruktur for undervisere ved erhvervsakademier, professionshøjskoler og Danmarks Medie- og Journalisthøjskole, stk. 3.2).

Som **Tabel 6** viser, var der ansat 45 docenter på professionshøjskolerne i 2015. Dette er over en fordobling i forhold til året før, hvor der var ansat knap 20 docenter på professionshøjskolerne.

Tabel 6 Antal docenter

Institution	Antal docenter		
	2014	2015	Ændring
UC Syd	0	1	▲
UCN	1	4	▲
UCL	6	6	▶
Metropol	6	11	▲
UC Sj	0	4	▲
UCC	4	4	▶
DMJX	2	3	▲
VIA UC	1	12	▲
I alt	20	45	▲

Kilde: Danske Professionshøjskoler.

Det er ikke kun undervisere med en ph.d. grad, der har dokumenteret erfaring med FoU-arbejde. **Tabel 7** viser antallet af medarbejdere uden ph.d., der har publiceret i tidsskrifter eller på forlag, der optræder på autoritetslisterne og dermed kvalificerer til point i den Bibliometriske Forskningsindikator (BFI). Ifølge tabellen er dette tal stigende på alle institutioner. Tabellen viser også antallet af medarbejdere, der nogensinde har publiceret i øvrige tidsskrifter eller forlag. Dette tal er til gengæld faldende på nogle institutioner, hvilket til dels skyldes, at en del af de pågældende tidsskrifter i de senere år er blevet optaget på autoritetslisten for serier.

Tabel 7 Antal publicerende medarbejdere uden ph.d.

Institution	Antal medarbejdere uden ph.d., der har publiceret i tidsskrifter eller forlag på autoritetslisten i alle år				Antal medarbejdere uden ph.d. der har publiceret i øvrige tidsskrifter og forlag i alle år			
	2014	2015	Ændring	Antal pr. pr. 1000 STÅ i 2015	2014	2015	Ændring	Antal pr. pr. 1000 STÅ i 2015
UC Syd	63	81	▲	21	81	78	▼	20
UCN	81	104	▲	17	105	58	▼	9
UCL	83	139	▲	32	64	53	▼	12
Metropol	172	235	▲	38	118	138	▲	22
UC Sj	82	99	▲	20	80	67	▼	13
UCC	143	178	▲	27	127	74	▼	11
DMJX	23	25	▲	19	16	13	▼	10
VIA UC	203	258	▲	19	233	230	▼	17
I alt	850	1.119	▲	24	824	711	▼	15

Kilde: UC Viden.

Note: Bøger og antologier er pointgivende ifølge BFI, hvis de er 1) udgivet på forlag der er opført på autoritetslisten og 2) fagfællebedømte forskningsbidrag. Af registreringsmæssige grunde tager tabellen alene højde for, hvilket forlag der udgiver publikationen, og dermed vil det ikke være alle bøger og bidrag til bøger, der ville have været pointgivende. Med til medarbejdere er talt både undervisere, ledere og administrativt personale.

Omsætning af forsknings- og udviklingsarbejdet

Videnomsætning via artikler og bogudgivelser, konferencer mv.

Professionshøjskolernes FoU-aktiviteter har som formål at udvikle ny, anvendelsesorienteret viden, der retter sig mod praksis og omsætte denne viden i professioner og uddannelser. FoU er et middel til at skabe endnu bedre uddannelser og dermed sikre, at de studerende får relevante kompetencer, så de er i stand til at levere endnu bedre løsninger til gavn for borgere og virksomheder. Samtidig skal ny viden og nye tilgange udviklet via sektorens FoU-aktiviteter deles med praksis. Det er i forhold til begge aspekter væsentligt, at den nye viden er tilgængelig for studerende og fagprofessionelle i f.eks. tidsskrifter og bøger.

Tabel 8 på næste side viser antal udgivelser, der enten lever op til kravene for den Bibliometriske Forskningsindikator (BFI) eller er udgivet via tidsskrifter og forlag, som ikke optræder på denne liste.

BFI afspejler forskningsaktivitet og belønner de forskningspublikationer, der publiceres i de mest anerkendte kanaler inden for faget. Professionshøjskolerne omsætter dog ikke kun viden til praksis gennem videnskabeligt anerkendte tidsskrifter, men publicerer bredt i danske og internationale tidsskrifter og forlag, og professionshøjskolerne har derfor lavet en liste over anerkendte publiceringskanaler, som supplement til autoritetslisten. Kendetegnen for disse publiceringskanaler er, at de lever op til kravet om, at der er tale om tidsskrifter eller forlag, der udgiver relevante faglige eller videnskabelige artikler, baseret på forfatterens eget FoU-arbejde. Publikationerne udgives således af og for fagfæller (professionsudøvere, professionsuddannere eller forskere ved forskningsinstitutioner og professionshøjskoler), uden at der dog er krav om fagfællebedømmelse. En række af disse forlag og tidsskrifter optræder ikke på autoritetslisterne, enten fordi forslag om optagelse på listen ikke er færdigbehandlet, eller fordi tidsskrifter eller forlag ikke lever op til kravene om fagfællebedømmelse.

Tabel 8 Antal forskningspublikationer og publikationer på øvrige forlag og tidsskrifter i 2015

Institution	Antal forskningspublikationer			Antal publiceringer på øvrige forlag og tidsskrifter		
	Artikler i tidsskrifter	Bog, rapport (samlet tal)	Bidrag til bog, rapport, proceedings	Artikler i tidsskrifter	Bog, rapport (samlet tal)	Bidrag til bog, rapport, proceedings
UC Syd	7	1	3	9	7	33
UCN	13	3	5	12	12	30
UCL	42	3	1	23	13	16
Metropol	77	4	9	44	19	35
UC Sj	25	1	3	14	17	49
UCC	20	2	16	15	13	37
DMJX	8	0	4	5	9	7
VIA UC	78	6	25	66	19	50
I alt	258	20	64	186	92	247

Kilde: UC Viden.

Note: Kravene for den Bibliometriske Forskningsindikator (BFI) er, at publikationerne er publiceret på et forlag eller et tidsskrift på autoritetslisterne, at der er tale om forskning, at publikationerne er fagfællebedømte, at de har status 'udgivet' i 2015, og at den eller de tilknyttede medarbejdere har rollen som forfatter. Tabellen vises første gang i år, idet kravene ikke tidligere har haft den fornødne systemmæssige understøttelse. På listen over øvrige forlag og tidsskrifter står publikationerne enten som formidling og uden fagfællebedømmelse, eller de står som forskning, men uden fagfællebedømmelse. Der er medtaget forskningspublikationer, der har status "afsendt til forlag", "accepteret af forlaget" eller "e-pub ahead of print". Der er også medtaget artikler og bøger mm., hvor forfatteren har en anden rolle end forfatter, fx som redaktør.

Omsætning af viden til professionerne

At professionshøjskolerne medarbejdere publicerer bredt bekræftes i **Tabel 9** nedenfor, som viser hvilke 10 tidsskrifter, der hyppigst anvendes som publiceringskanal i 2015. Der publiceres mest i tidsskriftet "Sygeplejersken", som i 2015 udgav 19 artikler, men listen er langt fra udtømmende. I 2015 blev der udgivet artikler gennem i alt 253 forskellige danske og internationale tidsskrifter, hvoraf langt størstedelen er udgivet i tidsskrifter, som optræder på autoritetslisten (jf. **Tabel 8**).

Tabel 9 Omsætning af viden til professionerne: Mest anvendte tidsskrifter

Tidsskrifter	Antal
Sygeplejersken	19
Uddannelsesnyt	13
Unge Pædagoger	13
Dansk Pædagogisk Tidsskrift	12
Liv i skolen	10
Mona	9
Kognition og Pædagogik	7
Tidsskrift for Socialpædagogik	7
Kvan	6
VERA	6

Kilde: UC Viden.

Konferencer er væsentlige fora, hvor professionshøjskolerne præsenterer, deler og drøfter resultater af deres FoU-arbejde med aftagere, studerende o.a. interessenter. **Tabel 10** viser antallet af konferencebidrag i 2015 i form af abstracts, papers, proceedings, skriftlige bidrag eller posters, uanset publiceringskanal. Ifølge tabellen gav professionshøjskolerne medarbejdere i alt 418 skriftlige bidrag til konferencer eller seminarer i løbet af 2015.

Tabel 10 Konferencedeltagelse 2015

Institution	Antal skriftlige konferencebidrag		
	2014	2015	Ændring
UC Syd	9	5	▼
UCN	45	62	▲
UCL	24	61	▲
Metropol	77	103	▲
UCSj	24	28	▲
UCC	16	20	▲
DMJX	13	8	▼
VIA UC	95	135	▲
I alt	297	418	▲

Kilde: UC Viden.

Viden til direkte gavn for de studerende

Det primære sigte med professionshøjskolernes FoU-arbejde er at løfte kvaliteten af uddannelserne og komme de studerende til gode. Enten i en formidlet form i lærebøger og undervisningsmateriale eller direkte ved, at de studerende selv deltager i udviklingsopgaver. De studerende kan f.eks. deltage i udviklingsaktiviteter som en integreret del af deres uddannelsesforløb. De studerende skriver ofte bachelorprojekter om problemstillinger, der enten er bestilt eller godkendt af en samarbejdspartner i praksis. Det kan f.eks. være om energieffektivitet i bygninger, hvordan den ergoterapeutiske behandling kan bidrage til målsætningen om kortere indlæggelsesperiode, analyse af en forandringsproces i en finansvirksomhed eller om motivationsbarrierer blandt elever i udkolingen.

Som **Tabel 11** viser, var det i 2015 i gennemsnit ca. hvert syvende projekt, der blev skrevet med denne baggrund. På den måde trænes og øves de studerende på uddannelserne i at tilegne sig, dele, dokumentere og ikke mindst omsætte viden i professionel praksis. Studerendes direkte involvering i videnproduktionen er en indikator på, at problemstillinger i professioner og erhverv indvirker på og udvikler uddannelserne.

Tabel 11 Bachelorprojekter i samarbejde med praksis i 2015

Institution	Bachelorprojekt, gennemført i samarbejde med praksis	Andel af samlede bachelorprojekter
UC Syd	27	4 %
UCN	150	15 %
UCL	133	13 %
Metropol	208	15 %
UCSj	212	21 %
UCC	65	4 %
DMJX	Opgøres ikke	Opgøres ikke
VIA UC	685	20 %
I alt	1.480	15 %

Kilde: UC Viden.

Tabel 12 på næste side viser antallet af lærebøger og andet undervisningsmateriale, der er produceret i løbet af 2015 med de studerende som målgruppe. Lærebøger kan være sammenfaldende med nogle af de publicerede bøger, der er opgjort tidligere i **Tabel 8**. Det skal bemærkes, at de mange lærebøger, der er blevet udarbejdet til de reviderede sundhedsuddannelser, først udgives i forbindelse med studiestart og derfor ikke optræder på listen.

Tablet 12 Lærebøger, bidrag til lærebøger og undervisningsmateriale i 2015

Institution	Antal Lærebøger	Antal bidrag til lærebog	Andet skriftligt undervisningsmateriale
UC Syd	3	18	52
UCN	6	23	78
UCL	5	8	133
Metropol	7	9	181
UC Sj	1	16	90
UCC	7	30	98
DMJX	2	0	29
VIA UC	7	32	218
I alt	31	129	846

Kilde: UC Viden.

Note: Tabellen viser antallet af lærebøger og bidrag til lærebøger med de studerende som målgruppe. Det skal fremgå af forlagets omtale af bogen, at der er tale om en lære- eller grundbog til studerende på professionsbacheloruddannelserne. Andet undervisningsmateriale dækker over alle typer publikationer, der er udgivet i løbet af 2015 med de studerende som målgruppe. Publikationerne kan være udgivet på autoritetslisterne, listerne over øvrige tidsskrifter og forlag, eller på anden måde være gjort tilgængeligt for de studerende.

Baggrund og kriterier for talmaterialet

Baggrunden for VIDENREGNSKAB 2015, er "FoU Baseline"-rapporten fra 2013, der blev igangsat af Danske Professionshøjskoler for at udvikle en ramme for professionshøjskolesektorens performance på forsknings- og udviklingsområdet. Rapporten rammesætter, hvad der kendetegner god forskning og udvikling i sektoren og giver samtidig et bud på, hvordan denne udvikling bedst kan monitoreres (Rapporten kan læses på www.danskeprofessionshøjskoler.dk).

I udarbejdelsen af videnregnskabet lægges der vægt på at benytte og tilpasse allerede eksisterende registreringsrammer. Det vil sige, at data primært trækkes fra UC-Viden, som er sektorens fælles videnportal og professionshøjskolernes indrapportering til Danmarks Statistiks nationale forskningsstatistik. I enkelte tilfælde bruges Danske Professionshøjskoler egne data.

Forskningspolitisk Udvalg under Danske Professionshøjskoler er ansvarlig for videnregnskabet, der udarbejdes i et samarbejde mellem Danske Professionshøjskoler sekretariat og sektorens videnregistreringsnetværk.

Danske Professionshøjskoler

University Colleges Denmark